

Къалэн куэд

Щыуэпсым 3-нэ нап.

4-нэ нап.

ФИФІ ФЫМЫГЪЭПУД, ФИ ІЕЙ ФЫМЫГЪЭПЩКІУ

КъБР-м И ПАРЛАМЕНТЫМРЭ ПРАВИТЕЛЬСТВЭМРЭ Я ГАЗЕТ ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА КБР

АДЫГСКОЕ СЛОВО

Nº131 (24.257) ●

adyghe@mail.ru 2021 гъэм щэкlуэгъуэм (ноябрым) и 2, гъубж ● Тхьэмахуэм щэ къыдокl ● И уасэр зы тумэнщ ● adyghepsale.ru

Дыщэидэм хегьэгьуазэ

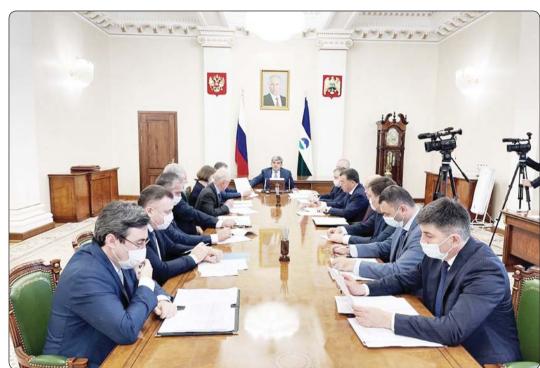
Кіуэкіуэ Казбек Правительствэм хэтхэм я зэlу-щіэ иригъэкіуэкіащ. Абы къыщапщытащ блэкІа мазибгъум республикэм и социально-экономикэ зыужьыныгъэр.

КъБР-м и Правительствэм и Унафэщі Мусуков Алий зэрыжи амкіэ, 2021 гъэм и щІышылэ-фокІадэ мазэхэм республикэм хьэпшыпу кърашахэр, Іуэхуу щызэфІагъэкІахэр, Іуэхутхьэбзэу щащахэр сом мелард 38-рэ и уасэ мэхъу, къыщІагъэкІа ерыскъыхэм я индексыр процент 88,2-рэ ирикъуащ.

Къапщытэж пІалъэм къриубыдэу хуагъэфэща бжыгъэм хуэдиз къитакъым мэкъумэш ІэнатІэм. Ар къызыхэкІар дунейм и щытыкіэм гъавэ къехьэліэжыгъvэр зэригъэкІэсарщ. Мылъку нэхъыщхьэм халъхьа инвестицэр нэхъыбэ хъуащ, блэкІа піалъэм еплъытмэ, сату Іуэхум епха хьэрычэтри процент 13-кІэ хэхъуащ.

Туристхэм пщІэ зыщІат Іуэхутхьэбзэхэм къата хэхъуэр сом меларди 6-м нэсащ, ар нэгъабэ и иджы хуэдэ палъэм еплъытмэ, хуэдэ 1,4-кІэ нэхъыбэщ.

Мазибгъум кърикІуахэр къапщытэ • КъБР-м и Правительствэм

КъБР-м финансхэмкіэ и фокіадэ мазэхэм сом ме- лъытмэ, хэхъуэр проценти гъэм елъытауэ сом мелард кіуэм. министр Лисун Еленэ къы- лард 38,8-рэ хъуащ, ар къа- 106,7-м нэсащ.

зэрыхигъэщамкІэ, КъБР-м и пэщылъ планым и процент зэхэлъым и налог, налогым 113-кІэ дэкІуеящ.

бюджет зэхэлъыр щ Іышылэ- 77-рэ мэхъу. Нэгъабэ еп- щымыщ хэхъуэу и Іар 2020 Бюджет 1,4-кІэ нэхъыбэщ, проценти

Бюджет зэхэлъым щыщу къагъэсэбэпынур сом мелард 55-рэ мэхъу, жэпуэгъуэм и 1-м ирихьэлІэу абы щыщу сом мелард 37-р къагъэсэбэпащ, ар планым и процент 67,5-рэ мэхъу. Псэукіэр егъэфіэкіуэнымрэ япэ игъэщыпхъэ Іуэхухэмрэ хухахар ахъшэм и процент 74,4-рэщ.

2021 гъэм жэпуэгъуэм и 1-м ирихьэлІэу бюджет зэхэлъым щыщ къэрал щІыхуэр сом меларди 7,5-рэ мэхъу. Къэрал щІыхуэм щхьэщатыкі ахъшэр нэгъабэрейм елъытауэ процент 32,9-кІэ нэхъ мащІэ хъуащ.

КІуэкІуэ Казбек Правительствэм хэтхэм гу лъаригъэтащ 2021 гъэм республикэм телъ ахъшэ щІыхуэм зыри къызэрыхимыгъэхъуэнум. «Ар ди пщэрылъхэм щыщ гуэр дымыгъэзащІэу къыдэдгъэхуэну аракъым, атІэ ди хэхъуэр нэхъыбэ зэрыхъуамрэ зэрызэдгъэзахуэмрэ къыпэкІуэну аращ. къищынэмыщІауэ, бюджет кредитхэр зэдгъэпэщыжкіэрэ къэрал щіыхуэу ттелъыр дгъэмащІэфынущ. Ар эпидемие шытыкІэ гугъум дит пэтми, тхузэфІэкІынущ», - жиІащ КІуэ-

ДОХЪУШОКЪУЭ Синэ.

Іэтащхьэр щІалэгъуалэм яхуозэ

Къэбэрдей-Балъкъэрым и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек республикэм и Шіалэгъуалэ правительствэм хэтхэм зэlущіэ ядригъэкІуэкІащ. Абы хэтащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ Мусуков Алий, министрхэр.

КІУЭКІУЭ Казбек жиlащ Щlалэгъуалэ правительствэр КъБР-м и Іэтащхьэм деж щыІэ Чэнджэщэгъу къулыкъущІапІзу къызэралъытэр, абы къыхэкІыу, щІалэхэмрэ пщащэхэмрэ унафэщІхэм я ущиякІуэу зэрыщытынур. «Зэманыр иджыпсту щІэгъэхуэбжьауэ макіуэ, дунейм улъэщІэмыхьэу зехъуэж, егъэджэныгъэ ІэнатІэм техноло-

гиещІэхэр махуэ къэс къыхохьэ. псынщІэу ШІалэгъуалэм ap къапхъуатэ, щытыкІэм тыншу зыдрагъэкіу. Нобэ жылагъуэ Іэнатіэ фыІутми, къэрал Іуэхухэм жыджэру фыхэтынущ», - жиlащ Кlуэкlуэм. Іэтащхьэмрэ щlалэгъуалэмрэ

мардэ пыухык ам темыту зэпсэлъащ, упщіэхэм нэмыщі, езы ныбжьыщІэхэми я гупсысэхэр къаІуэтащ, Іуэхугъуэ пыухыкІахэм, къэхъукъащІэхэм ятеухуауэ.

КъБР-м и ЩІалэгъуалэ правительствэм и Унафэщ Къущхьэ Инал и нэ э щ эт Іуэхущ ап эр дяпэкІэ зэрылэжьэнум, къалэну зыхуигъэувыжхэм тепсэлъыхьащ. ЩІалэгъуалэ зэгухьэныгъэхэм

грант дэІэпыкъуныгъэ етыным, спорт лізужьыгъуэщізхэм ди республикэм зыщегъэужьыным, узыншагъэр хъумэнымкіэ, егъэджэныгъэ Іэнатіэхэм щыщыіэ гугъуехьхэр гъэзэкІуэжа зэрыхъунум, хьэрычэтышІэ шІалэхэм ядэІэпыкъуным теухуа упщІэ куэд къаІэтащ къызэхуэсахэм.

ЩІалэгъуалэ правительствэм егъэджэныгъэмкІэ и министр Іэрэмысэ Тимур жиlащ нобэ рес-публикэм и щалэгъуалэм заужьынымкІэ Іэмал хъарзынэ куэд зэрыщыІэр. Абы къыхигъэщащ курыт еджапіэхэм къыщызэіуаха «Точка роста» центрхэм, интернет псынщіэ здэщыіэ школхэм еджакіуэхэм Іэмалыфі куэд къазэрыритыр, жылагъуэ Іуэхухэм хэтынымкІэ зыри пэрыуэгъу къазэрыхуэмыхъур, нэгъуэщІхэри.

КІуэкІуэ Казбек къулыкъущІэ ныбжьыщІэхэм къыхалъхьа Іуэхухэр ядиІыгъащ икІи дэтхэнэри зыпыщІа министерствэм и унафэщІхэр къадэлэжьэн зэрыхуейр жиlащ.

«Властыр - псом япру цІыхухэм я пашхьэ щыпхь жэуаплыныгъэш. Араш псом япэу фызэгупсысын хуейр, къэрал къулыкъу фыщыпэрыувэкІэ. Абы къищынэмыщауэ, фызыпэрыхьэ Іуэхум фытегушхуэн хуейщ, итІанэ псори къывэхъулІэнущ», жи ащ республикэм и Іэтащхьэм.

КЪЭБАРТ Мирэ.

🕸 Ди къуэш республикэхэм

Нэхъыжьхэм щагъэпсынщІэ

АБХЪАЗ. Урысейм и посольствоу Абхъазым щыІэм къызэригъэпэщри, Хэку зауэшхуэм и ветеранхэр пандемием зригъзува щытыкіэр щагъэпсынщіэн папщіэ, УФ-м и Правительствэм и ліыкіуэхэр зауэм хэтахэм я деж щы ащ. «Жэпуэгъўэм и 15-м щегъэжьаў 20 хъуху, цІыху 49-м я унагъуэ дихьащ, дащі эупщіащ, УФ-м и Правительствэм къыбгъэдэк ахъшэ саугъэтрэ тыгъэрэ яхуэтхьащ», - жиlащ Урысейм и ліыкіуэу Абхъазым щыіэ Двинянин Алексей.

ХЭКУ зауэшхуэм и ветеран Шония Алексей къулыкъущІэм ехъуэхъуащ икІи сыт щыгъуи гулъытэ къахуэзыщ Президент Путин Владимир узыншагъэ быдэ иlэну зэригуапэр жиlащ. «Дэ зауэм хэтахэм ящыщу дыкъэнэжар мащІэ дыдэщ, дызэрыфщымыгъупщэм щхьэкІэ фІыщІэ ин фхуэфащэщ. Уафэр мамыру, иджыпсту дызыгъэгузавэ узри кІуэдыжауэ Тхьэм фигъэ-

Псэукіэр ирагъэфіакіуэ

лъагъу», - хъуэхъуащ ветераныр.

КЪЭРЭШЕЙ-ШЭРДЖЭС. 2016 гъэм щегъэжьауэ зи школ кІуэгъуэ мыхъуахэр ща-

Іыгъ Іуэхущіапіэхэм - тіысыпіэ минитіым щіигъу, курыт еджапіэхэм минищ къыщызэрагъэпэщащ КъШР-м. Иужьрей илъэсиплым хэгъэгум щаухуащ школи 7-рэ гъэса-

КъШР-м и Іэтащхьэ Темрезов Рашид зэрыжиlамкlэ, унафэщіхэм япэ ирагъэщ іуэхугъуэхэм ящыщщ псэукіэм ехьэліа апхуэдэ ухуэныгъэхэр. Жыли 5-м - школибл, къуажэ, къалэ 13-м гъэсапіэ 22-рэ дащіыхьащ. Абы къыдэкіуэу, Іэтащхьэм зэрыжиlамкlэ, республикэм лэжьыгъэшхуэ щокІуэкІ социально-экономикэ зыужьыныгъэмрэ цІыхухэм я псэукІэр егъэфІэкІуэнымрэ ятеухуауэ.

Апхуэдэў, блэкІа илъэсхэм къуажэхэм щэнхабзэмкіэ унэу 33-рэ, спорт Іуэхущіапіэу 12, узыншагъэр щрагъэф ак у сымаджэщу 40 яухуащ. Ахэр цІыхухэм сэбэп яхуэхъуу щолажьэ къуажэ

2022 гъэм къриубыдэу я мурадщ сабий мин 1,5-рэ зыщІэхуэн школхэр яухуэну. Ахэр дащІыхьынущ Усть-Джегутэ, Гюрюльдеук, Учке-

нэщіэпыджэ

Замирэ.

• КъБР-м и Парламентым

ЩІыуэпсыр хъумэным кіэлъоплъ

КъБР-м и Парламентым и Президи- ми, республикэм иджыри гугъуехь гуэрумым и зи чэзу зэхуэсым и «прави- хэр щыщы!эщ, абы зи Іуэху хэлъ Іэнат!э **тельствэ сыхьэтым» щытепсэлъыхьащ** псоми зэгъусэу зэфІагъэкІын хуейуэ», -Къэбэрдей-Балъкъэр «Экологие» лъэпкъ проектыр гъэзэщІа зэрыщыхъум.

КъБР-м щІыуэпс хъугъуэфІыгъуэхэмрэ экологиемкІэ и министр Шаваев лъэпкъ проектым и адрей программэхэм Ильяс къызэхуэсахэм яжријаш Къэбэрдей-Балъкъэрыр федеральнэ проектищым - «Къэрал къабзэ», «Мэзхэр хъумэн», «Псы хъумапІэ хэхахэр хъумэн» - зэрыхэтыр.

егъэувыІэнымкІэ, псы хъумапІэхэм кІэегъэфІэкІуэнымкІэ, цІыхухэр къэзыу- тыр. хъуреихь дунейм шынагъуэншэу щыпсэунымкІэ я хуитыныгъэхэр къызэпымыудынымкіэ.

Дызэрыт зэманым псом япэ игъэщыпхъэ проектыр «Къэрал къабзэ» жыхуиІэращ, дыкъэзыухъуреихь дунейм зэрану екІыр гъэзэкІуэжыным теухуар. Абы ипкъ иткіэ, щіыпіэ хэхахэр догъэкъабзэ, зыхуей идзыпІэхэр догъэсеиж, Тырныауз вольфрам-молибден комбинатым и Іэгъуэблагъэр догъэкъабзэ.

Министрыр тепсэлъыхьащ мэзхэр зэрахъумэми. Абы къыхигъэщащ щІы гек- гъуэт. Къэбэрдей-Балъкъэрыр мэзхэм тари 102-м жыг зэрыщыхасар, мэз гектар къыщыхъу мафІэсыр зэрагъэункІыфІ 50-м жыгхэр зэрыхагъэтІысхьар, гектар ещіапхъэхэр зэрыращіар, абы зэрелэжь техникэхэр къызэращэхуар.

хьэхук ахэм ящыщщ мэзхэр зэф эб комитетым и унафэщ Вэрэгъун Арсен гъэувэжын щхьэкІэ, Іэмал имыІэу абы жыгыщІэхэр щІэсэн зэрыхуейр.

Псы хъумапіэхэр фіей мыхъуным къэрал псом щолэжь. 2021 гъэм федеральнэ бюджетым къыхэкІыу сом мелуани 4.34-рэ хухахащ Іуащхьэмахуэ муни- щ эхыурэ щэбэт щ ыхьэху зэрыщрагъэципальнэ районым блэкІ Бахъсэныпсым и Іуфэхэр гъэкъэбзэным теухуа сметэр рихьа пхъэнкІийр тонн бжыгъэкІэ къызэзэхэгъэувэным. Ар зытеухуар щІыпІэм щыщыі экологие щытыкі эр егъэфі экіуэнырщ, Бахъсэн псыхъуэр хэмыгъэкІуэхъумэ щІыпІэхэмрэ псы къыщІэжыпІэхэмрэ щыщу ягъэкъэбзэнур.

къыдэкІуэтей щІэблэм дыкъэзыухъуреихь жанэм гу лъаригъэтащ икІи дяпэкІэ нэхъ дунейм пщІэ хуащІу егъэсэным теухуа жыджэру зэрызэдэлэжьэн хуейр къыхипроектхэр гъэзэщ а зэрыхъуми. Абы гъэщащ. къыхигъэщащ щІыуэпсыр къызыфІэІуэхухэм я бжыгъэр нэхъыбэ зэрыхъур, са- иужь ит ІэнатІэхэм чэнджэщхэр хуагъэбий, шІалэгъуалэ экологие волонтёр зэгухьэныгъэхэр жыджэру зэрызэкъуэувэр.

«ЩІыуэпсыр хъумэным, гъэкъэбзэным теухуа Іуэхур зэрефіакіуэр нэрылъагъу-

Республикэм дыщ Іигъуащ министрым.

КъБР-м и Парламентым и УнафэщІ Егоровэ Татьянэ Шаваевым еупщіащ жыг гъуахэмрэ къраудахэмрэ елъытауэ хасахэр зэрыхъур дапщэми, «Экологие» хэтыныр зэлъытам, шІыуэпсыр зыуфіейхэр къызэрахутэм.

Министрым жиlащ мы гъэм жыг мин 400 зэрыхасар, ар къраупщІыкІам нэхърэ хуэдитІкІэ зэрынэхъыбэр, Къэбэрдей-- Ди республикэм дежкlэ ар Іэмал гъуэ- Балъкъэрыр сыт щыгъуи «щІыналъэ зэджэщ экологие хэщІыныгъэхэр къызэ- щхъуантІэхэм» зэрыхабжэр, къраудым нэхърэ нэхъыбэ зэрышыхасэр лъыплъынымкіэ, мэзхэм хуащі гулъытэр сыт щыгъуи унафэщіхэм я нэіэ зэрыщіэ-

> Мэзхэм мафІэс къызэрыщыхъур цІыхухэм я ягъэу зэрыщытыр жиІэри, Парламентым и УнафэщІым и къуэдзэ Жанатаев Сэлим щіэупщіащ мафіэсыр къуалэбзухэм зэран зэрыхуэхъум.

Иужьрей илъэсищым мэзхэм хэщІыныгъэ ягъуэтауэ схужыІэнукъым, - жиІащ министрым. - МафІэс 2017 гъэм Іуащхудогъэзэж. кlэрыхубжьарыху укамесу пъапа шыlэ Пъэпкъ паркым къыщыхъуауэ щытащ. Мы Іуэхур сыт щыгъуи ди нэіэ щіэтщ. Мардэ ткіий зэкіэ дгъэувыркъым, мэзхэм ущіыхьэ мыхъуну, атіэ нэгъуэщі хэкіыпіэхэр къыдотехникэкіэ проценти 100-кіэ къызэгъэпэ-1349-м тет мэзым зэрыкІэлъыплъар, ща хэгъэгухэм ящыщщ. Ари зи фІыщІэр «Экологие» лъэпкъ проектращ.

КъБР-м и Парламентым Физическэ Къэпсалъэм нэхъыщхьэу къыхигъэщ- щэнхабзэмкіэ, спортымрэ туризмэмкіэ и жиlащ «Приэльбрусье» лъэпкъ мэзымрэ Іуащхьэмахуэрэ я Іэгъуэблагъэм альпинистхэм кІэрыхубжьэрыхухэр къыщагъанэ куэдрэ къызэрыхъур. Абы и жэуапу Шаваевым жиlащ а щlыпlэхэм щlэхкіуэкіыр, іуащхьэмахуэ нэхъапэм щызэтрырашэхыр.

КъБР-м и Парламентым Мэкъумэш Іуэхухэмкіэ, щіым елэжьынымкіэ, эколодэжынырщ. Иджыри яубзыху псыр ща- гиемрэ дыкъэзыухъуреихь дунейр хъумэнымкІэ и комитетым и унафэщІым и къуэдзэ Щхьэгъэпсо Сэфарбий екіуэкі Шаваевыр щхьэхуэу къытеувы ащ псалъэмакъым теухуа Гуэхугъуэ зыб-

Зэпсэлъэныгъэм кърикІуахэмкІэ Іуэхум хьыну яубзыхуащ.

> КъБР-м и Парламентым и пресс-ІуэхущІапІэ.

«Адыгэ псалъэр» къезыгъэхьхэм папщІэ

Пщіэ зыхуэтщі щіэджыкіакіуэхэ! Щіидзауэ йокіуэкі 2022 гъэм и япэ илъэс ныкъуэм ціыхухэм яіэрыхьэну газетхэмрэ журналхэмрэ Іэ тедзэныр.

НЭХЪ фыдэзыхьэх, фІыуэ флъагъу къыдэкІыгъуэхэм Іэ щытевдзэ хъунущ пощт зэпыщІэныгъэхэмкІэ къудамэхэм, почтамтхэм e podpiska.pochta.ru. сайтым. Іэ зытевдза газетхэр, журналхэр и чэзум фи унэхэм ныфхуахьыну е пощт къудамэхэм (фэ фыщыхуейм деж) къыщыватыжыну къалэн зыщещІыж КъБР-м пощт зэпыщІэны-

гъэхэмкіэ и федеральнэ управленэм. КъыдэкІыгъуэхэм Іэ тедзэным теухуа фи упщІэхэм жэуап къратыжынущ пощт зэпы-

щІэныгъэхэмкІэ къудамэхэм я лэжьакІуэхэм. Іэ тедзэным феужьэрэкІыну, а Іуэхур иужь дыдэ махуэхэм нэвмыгъэсыну фыкъыху-

«Адыгэ псалъэр» зыІэрыхьэну хуейхэм хъыбар фыдогъащІэ мази 6-м ди газетым и уасэр:

унэм ныфхуахьыну фыхуеймэ - сом 728-рэ кІэпІейкІэ 76-рэщ; фэ езым пощтым къыщыфщтэжынумэ - сом 660-рэщ

Ди индексыр П 5894

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Жылагъуэ палатэм хэтхэр къэштэным и ІуэхукІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Іэтащхьэм и Указ

лагъуэ палатэхэр къыщызэгъэпэщы- Балъкъэр республикэ къудамэм къигъэнымрэ щыгъэлэжьэнымрэ ехьэл а Іуэху- лъэгъуар гъуэ зэхуэдэхэм ятеухуа» Федеральнэ законым и 8-нэ статьям. «Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Жылагъуэ палатэм и ІуэхукІэ» Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Законым и 9-нэ статьям япкъ иткІэ унафэ сощі:

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Жылагъуэ палатэм хэгъэхьэн:

Атмурзаев М. М. - «Союз театральных деятелей Российской Федерации» (Всероссийское театральное общество)» урысейпсо жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр щіыналъэ къудамэм къигъэлъэгъуар

Аттаев Ж. Ж. - «Всероссийское общество охраны памятников истории и культуры» урысейпсо жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ къудамэм къигъэлъэгъуар

Бажэ Д. М. - Шэнхабзэм и лэжьакіуэхэм ІэщІагъэкІэ я зэгухьэныгъэ Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ къызэгъэпэщыныгъэм (Щэнхабзэм и лэжьакіуэхэм ІэщіагъэкІэ я Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ комитетым) къигъэлъэгъуар

Байчекуевэ Н. Хь. - «Ассоциация в поддержку людей с ментальной инвалидностью и психофизическими нарушениями «Равные возможности» щІыналъэхэм зэдай жылагъуэ зэгухьэныгъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щиІэ къудамэм къигъэлъэ-

Берд Хь. А. - Урысей Федерацэм и къэрал ІуэхущІапІэхэмрэ жылагъуэ Іуэхутхьэбзащіэхэмрэ я лэжьакіуэхэм я урысейпсо профсоюзхэм я Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ щІыналъэ къызэгъэпэшыныгъэм къигъэлъэгъуар

Бобылев В. Н. - «Всероссийское общество глухих» ныкъуэдыкъуэхэм я урысейпсо жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ къудамэм къигъэлъэгъуар

Дзасэжь Хь. У. - «ВоИн» дзэм ныкъуэдыкъуэ щыхъуахэм я урысейпсо жылагъуэ зэгухьэныгъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым щиІэ щІыналъэ къудамэм къигъэлъэ-

Дьяченкэ А. В. - «Российский союз сельской молодёжи» урысейпсо щалэгъуалэ жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ къудамэм къигъэлъэгъуар

Егоровэ Г. Ф. - хьэрычэтыщ эмащ эмрэ курытымрэ я «Опора России» урысейпсо

Балъкъэр Республикэм и Законым и 6-нэ.

9-нэ статьяхэм, Къэбэрдей-Балъкъэр Рес-

публикэм и Жылагъуэ палатэм хэтхэм я

Іыхьэ щанэр гъэбелджылыным теухуауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Пар-

ламентым 2018 гъэм накъыгъэм и 28-м и

Унафэ №871-П-П-мкІэ къащтам япкъ

иткІэ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм

Алексейчик Татьянэ Игорь и пхъур

«Ресурсный центр развития волонтёрства

(добровольчества) Кабардино-Балкар-

ской Республики» мылъку къезымыгъэщІ

Беппаев Суфьян Узеир и къуэр - Балъ-

къэр лъэпкъым и «АЛАН» Къэбэрдей-

Балъкъэр республикэ жылагъуэ зэгу-

Герасимовэ Светланэ Михаил и пхъур -

«Диа-Лайф» диабет ассоциацэм и Къэ-

бэрдей-Балъкъэр щІыналъэ жылагъуэ

Джэш Фатіимэ Аюб и пхъур - «Союз женщин Кабардино-Балкарской Респуб-

лики» щІыналъэ жылагъуэ зэгухьэныгъэ

Канунников Анатолий Данил и къуэр -

Колесников Юрий Александр и къуэр -

«Торгово-промышленная палата Кабар-

дино-Балкарской Республики» зэгухьэны-

КъуэщІысокъуэ Борис Іэдэм и къуэр

«Федерация многостилевого каратэ тен-

Маслов Николай Александр и къуэр -

«Совет муниципальных образований

Кабардино-Балкарской Республики» ас-

гу-до Кабардино-Балкарской Республи-

ки» спорт жылагъуэ зэгухьэныгъэ

«Казачий культурный центр Кабардино-

Балкарской Республики» щІынальэ жыла-

1. Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и

и Парламентым унафэ ещі:

автоном зэгүхьэныгъэ

хьэныгъэ

зэгүхьэныгъэ

гъуэ зэгухьэныгъэ

Жылагъуэ палатэм хэгъэхьэн:

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Жылагъуэ палатэм

хэтхэм я Іыхьэ щанэр къэщтэным и Іуэхукіэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Парламентым и Унафэ

«Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и ные художественные промыслы Кабарди-

• VXЬЭНЫГЪЭ

лъэ зэгухьэныгъэ

хьэныгъэ

гухьэныгъэ

къуэдыкъуэхэм

«Возрождение»

жылагъуэ зэгухьэныгъэ

махуэм шегъэжьауэ.

Налшык къалэ

Жылагъуэ палатэм и ІуэхукІэ» Къэбэрдей- но-Балкарии» щІыналъэ жылагъуэ зэ-

«Урысей Федерацэм и субъектхэм жы- жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-

Къалмыкъ Ж. А. - «Российские учёные социалистической ориентации» урысейпсо зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ къудамэм къигъэлъэгъуар

Любуня Н. Г. - казачествэм зиужьынымкІэ «Союз казаков - воинов России и зарубежья» урысейпсо жылагъуэ зэгухьэныгъэм и щІыналъэ къудамэм къигъэлъэ-

Нэхущ 3. А. - Урысей Федерацэм и агропромышленнэ комплексым и лэжьакlуэхэм я профсоюзым и Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ къызэгъэпэщыныгъэ жылагъуэ зэгүхьэныгъэм къигъэлъэгъуар

Павленкэ В. П. - «Всероссийское общество автомобилистов» жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ къудамэм къигъэлъэгъуар Сэхъурокъуэ Хь. Хь. - Къэбэрдей

Балъкъэрым щыІэ «Международная академия творчества» жылагъуэ зэгухьэныгъэм и щіыналъэ къудамэм къигъэлъэ-

ТекІуий А. Д. - «Школа безопасности» урысейпсо сабий-ныбжьышІэ жылагъуэ зэшІэхъееныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр

щІынальэ къудамэм къигъэлъэгъуар **Федченкэ Л. М.** - Урысей Федерацэм ціыхубэ егъэджэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ и лэжьакІуэхэм я профсоюзым и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ зэгухьэныгъэм

къигъэлъэгъуар **Шабаев Л. М**. - «Боевое братство» ветеранхэм я урысейпсо жылагъуэ зэгухьэныгъэм и Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ къудамэм къигъэлъэгъуар

Шыхъуэбахъуэ М. Хь. - Зауэм, лэжьыгъэм, Іэщэкіэ Зэщіэузэда Къарухэмрэ хабзэхъумэ ІэнатІэхэмрэ я ветеранхэм (пенсионерхэм) я Къэбэрдей-Балъкъэр республикэ жылагъуэ зэгухьэныгъэм (Зауэм, лэжьыгъэм, ІэщэкІэ ЗэщІэузэда Къарухэмрэ хабзэхъумэ ІэнатІэхэмрэ я ветеранхэм (пенсионерхэм) я урысейпсо жылагъуэ зэгухьэныгъэм и къудамэм (филиалым) къигъэлъэгъуар.

2. Мы Указым къару егъуэт Іэ щыщІэздза махуэм щегъэжьауэ

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм КІУЭКІУЭ Казбек и Іэтащхьэ Налшык къалэ 2021 гъэм жэпуэгъуэм и 27-м

Уэрдокъуэ Юлие Валерэ и пхъур

Граждан жылагъуэм зегъэужьыным зы-

щІэгъэкъуэнымкІэ «Южный форум» Къэ-

бэрдей-Балъкъэр жылагъуэ зэгухьэныгъэ

Сокъур Риммэ Азрэт-Алий и пхъур

«Общественная Академия творчеств»

Къэбэрдей-Балъкъэр жылагъуэ щІына-

Темукуев Абдул-Хьэким Салихь и

къуэр - «Институт Молодёжных инициа-

тив» Къэбэрдей-Балъкъэр жылагъуэ зэгу-

Узденов Магомет Исхьэкъ и къуэр

«Институт гражданских инициатив» Къэ-

ХьэфІыцІэ Мухьэмэд Мусабий и къуэр

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и

Чеченов Георгий Аллахберды и къуэр

«Память в наследство» лъахэхутэ Къэбэр-

Щауей Артур Нажмудин и къуэр - Ны-

Щэрдан Надар Абу и къуэр - «Врачеб-

ная палата Кабардино-Балкарской Рес-

публики» щІыналъэ жылагъуэ зэгухьэны-

Шинкарёвэ Наталье Пётр и пхъур

«Общество книголюбов Кабардино-Бал-

2. Мы Унафэм къару егъуэт къыщащта

Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и

карии» жылагъуэ зэгухьэныгъэ.

Парламентым и Унафэщ1

2021 гъэм жэпуэгъуэм и 28-м

защІэгъэкъуэнымкІэ

Къэбэрдей-Балъкъэр

ЕГОРОВЭ Татьянэ

дей-Балъкъэр щІыналъэ жылагъуэ зэ-

«АДЫГЭ ХАСЭ» жылагъуэ зэгухьэныгъэ

бэрдей-Балъкъэр шІыналъэ зэгухьэны

УФ-м и Президентым 2009 гъэм къыдигъэкla «Суд приставхэм я махуэр гъзувыным теухуауэ» указым ипкъ иткіз щэкіуэгъуэм и 1-м ягъэлъапІэ Урысей Федерацэм и Суд приставхэм я махуэр. Абы ирихьэлІзу зыхуэдгъэзащ Урысейм и суд приставхэм я федеральнэ къулыкъум и управленэу КъБР-м щыІэм и унафэщІ -Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Суд пристав нэхъыщхьэ Бауаев Ахъмэт.

ANHIE MICANIE

СУД ПРИСТАВХЭМ я ІуэхущіапІэр къызэрызэрагъэпэщрэ мы гъэм илъэси 156-рэ ирокъу, - жиlащ абы. - А зэманым къриубыдэу наlуэ хъуащ абы и мыхьэнэр зыхуэдэри къэралри цІыхухэри зыхуэныкъуэ ІэнатІзу зэрыщытри. УФ-м и Президентым 2004 гъэм къищта «Суд приставхэм я федеральнэ ІэнатІэм и Іуэхукіэ» унафэм къызэрыщы-гъэлъэгъуамкіэ, ар Юстицэмкіэ министерствэм и нэІэм щІэт, гъэзэщіакіуэ властым и къэрал органщ. ІэнатІэм и зыужьыныгъэм тхыдэ мыхьэнэшхуэ иІэу къыхэбгъэщ хъунущ ведомствэр хабзэм къахуигъэувар хэгъэзыхьыгъэкІэ зыгъэзащІэ органу зэрахъуэжар. 2019 гъэм къыдагъэкla «Урысей Федерацэм хабзэм къахуигъзувар хэгъэзыхьыгъэкІэ зыгъэзащІэ и органхэм къулыкъу щыщІэным теухуауэ» федеральнэ законым Іэнатіэм хабзэщіэхэр къыхуигъэуващ, абы ипкъ иткіэ лэжьакіуэхэм я къалэнми хэхъуащ, езыхэм ягъуэт дэІэпыкъуныгъэри ефІэкІуащ. Апхуэдэ зэхъуэкІыныгъэм цІыхухэмрэ ІуэхущІапіэхэмрэ я Іуэхухэр дэгъэкІынымкІэ къалэныщІэхэр къытхуегъзув. Нобэ Урысейм и суд приставхэм я федеральнэ къулыкъум и управленоу КъБР-м щыІом щіыналъэм къудамэ 14 щиющ, ахэр республикэм и район псоми щолажьэ.

- Ахъмэт, ІуэхущІапІэм и къалэнхэм нэхъ зыхэхауэ утезгъэпсэлъыхьынут.

- Ди лэжьыгъэр нэхъыбэм къазэрыщыхъур цІыхухэм ятелъ къуэдыхэмрэ алиментхэмрэ къыхэхыным щыгъуазэкъым суд приставхэм нэ- къару псори идохьэліэ. Къыхэз-

Къалэн куэд щызэф ах къулыкъущІапІэ

гъуэщІ къалэн куэди я пщэ зэрыдэлъым. Апхуэдэхэщ, псалъэм папщіэ, суд щащіэкіэ хабзэхэр къызэпемыгъэудыным кІэлъыплъыныр, жэуаптакІуэхэр, балигъыпІэ имыува сабийхэр къэлъыхъуэныр, шынагъуэу къалъыта объектхэм я лэжьыгъэр къызэтегъэувыІэныр, хабзэм къемызэгъыу ящіа ухуэныгъэхэр Іуегъэхыжыныр, нэгъуэщІхэри. Ди лэжьакІуэхэр я къулыкъукіэ зэщхьэщокі: гъэзэщіакІуэ-приставхэр, судыр зэрекІуэкІыну хабзэхэм кІэлъыплъ приставхэр, дознавателхэр. Хабзэм и къарур зэлъытыжар ар зэрагъэзащІэрщ. Дэ абы дыхущІокъу. Дэтхэнэ зы унэтІыныгъэм хуэдэуи, гугъуехь гуэрхэми дрохьэлІэ икІи ахэр хуэунэт ауэщ. Пэжыр жып эмэ, куэд псынш эу зэрызэф эдгъэк ынум ди

федеральнэ къулыкъум жыджэру зеужь. Иджырей технологиехэр ГэнатІэм къышыдогъэсэбэп, ди гупым къахуэарэзыуэ я къалэныр зэрагъэзэщ Іэнум.

- Урысейм и суд приставхэм я федеральнэ къулыкъум щылэжьэнухэр дауэ къызэрыхэфхыр?

- Лэжьыгъэм узэрехъулІэнур куэдкіэ елъытащ Іэнатіэм пэрыт ціыху- иіэм, нэгъуэщіхэми елъытауэ хохэм я зэф эк ым. Сыт хуэдэ зэманми суд приставхэм я лэжьыгъэм піалъэ яіэщ, я щыгъынхэмкіэ къыщізупщіз иіащ, абы къыхэкіыуи зыдогъэпэщ, санаторэ зэрыкіуэну Іуэхум фіыуэ хэзыщіыкі іэщіагъэліхэм хуэныкъуэщ. Аращи, лэжьакІуэхэр къыщыхэтхкІэ жэуаплыныгъэ хэлъу дыбгъэдохьэ, абы теухуа хабзэ щхьэхуэ щы эщи, дытетщ. ЛэжьапІэ увыну хуей дэтхэнэ зыми и зэфІэкІыр Іуэхугъуэ зыбжанэкІэ къапшытэ: къэрал хабзэр, бзэр зэрищІэр, и къарукіи и псэкіи и узыншагъэр зыхуэдэр. ІэнатІэм къащтэнущ зи ныбжьыр илъэс 21-рэ ирикъуа, а vнэтІыныгъэмкІэ зыхуэныкъуэ щІэныгъэ нэхъышхьэрэ зэфІэкІрэ зиІэхэр. Илъэс 40 хъуахэр къаштэжыркъым.

гъэунэху піалъэ щыіэщи, зы мазэм щегъэжьауэ мазихкІэ лэжьыгъэм зэрыпэлъэщым кІэлъыплъынущ. Ар Іуэхум и піалъэ фіыуэ зыщіэ іэщагъэлым и нэіэм щіэту ирихьэкІынущ. Абы ехъулІэмэ, звание щхьэхуэ къратынурэ ІэнатІэм пэрыу- ри ирахьэлІэну. вэнущ. Зи лэжьыгъэм къышыхэжаныкІхэри гулъытэншэу къанэркъым. Абыхэм хуагъэфащэ «За вер-

гъэщыну сыхуейщ цІыхухэм дадэлэ-жьыну сытым дежи дызэрыхьэзы-рыр. Зыкъызэрытхуагъазэ сыт хуэдэ вхэм я федеральнэ ІэнатІэм щІыхь Іуэхури гулъытэншэу къэдгъанэр- зиlэ и лэжьакlуэ» щ ыхьыц lэр, «Суд къым. Урысейм и суд приставхэм я пристав-гъэзэщактуэ нэхъыфі», «Судыр щекІуэкІкІэ хабзэр къызэпамыуду Іуэхур къызэгъэпэшынымкІэ суд пристав нэхъыфI», «Дознаваи лэжьыгъэр хуэунэтlащ цlыхухэр тель нэхъыфl» бгъэхэlу дамыгъэхэр. Апхуэдэуи ахъшэ саугъэтхэмкіэ, фІыщІэ тхылъхэмкІэ, тыгъэ лъапіэхэмкіэ ягъэпажэ.

КъищынэмыщІауэ, ди лэжьакІуэхэм улахуэ хъарзынэ къахь, абы зэрылэжьа илъэс бжыгъэм, звание хъуэ. Илъэсым зэ зыгъэпсэхугъуэ тхылъхэр ядот. Апхуэдэу илъэси 10кІэ къулыкъум пэрытахэм унэ иратынущ, илъэс 20-кІэ лажьэмэ, пенсэ ягъэкІуэнущ.

Дызэрызэпсалъэр къэбгъэсэбэпу фи лэжьакіуэхэм, щіэджыкіакіуэхэм сыткіэ захуэбгъэзэнт?

- Си лэжьэгъухэм, ІэнатІэм и ветеранхэм Суд приставым и махуэмкІэ сохъуэхъу. Узыншагъэ, ехъулІэныгъэ, зэјузэпэщ псэукіэ яізу я гъащІэр ирахьэкІыну си гуапэщ. Къэбэрдей-Балъкъэрым и цІыхухэм захуэзгъазэу жысІэну сыхуейт Суд приставхэм я ІэнатІэр фи хуитыны-ІэнатІэм пэрыувэн ипэ, зэра- гъэхэр хъумэным и щхьэщыжакІуэу зэрыщытыр. Дэ цІыхухэм дадоІэпыкъу захуагъэр къыщІэгъэщыжынымкіэ, зэфіэгъэувэжынымкіэ. УФССП-м и управленоу КъБР-м щыІэм и гупыр хьэзырщ я лэжьыгъэр ирагъэф Іэк Іуэным я къару псо-

Зыгъэхьэзырар **ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэщ**.

КАВКАЗ Ищхъэрэм и адрей хэ-

гъэгухэми абы и лъэныкъуэкІэ гугъу-

ехьзэр щыщы!эщ. Алхуэдэу Да-гъыстэным лэжьап!эншэхэм я бжы-гъэр процент 14,9-рэ мэхъу, Осетие Ищхъэрэ - Аланием - процент 13,2-рэ, Къэрэшей-Шэрджэсымрэ Шэршэнымээ - 128-рэ, Къэбэрлей-

шэнымрэ - 12,8-рэ, Къэбэрдей-Балъкъэрым - 10,3-рэ. КъызэрагъэлъагъуэмкІэ, лэжьа-

піэншэхэм я бжыгъэр нэхъ мащіэ

щІынымкІэ Урысейм и хэгъэгу пэ-

нэхъыбэжрэ а Іуэхум иужь щитщ

Къэрэшей-Шэрджэсым - илъэсым

ЩэкІуэгъуэм и 2,

♦Журналистхэм щІэпхъаджагъэ якІэлъызезыхьахэр жэуапым

емышэліэныр къызэпыудыным и

дунейпсо махуэщ ♦ 1942 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэр

партизан гупыр Хьэбэз щыІэ нэмы-цэ быдапІэм теуащ икіи хэщІыны-

♦1942 гъэм Къэбэрдей бгылъэ за-

♦ 1940 гъэм къалъхуащ композитор,

УФ-м гъуазджэмкіэ щіыхь зиіэ и

лэжьакіуэ, КъБР-м и Къэрал сау-

гъэтым и лауреат Молэ Владимир.

♦1947 гъэм къалъхуащ тхыдэ

щіэныгъэхэм я доктор, КъБКъУ-м и профессор, ЩІДАА-м и академик

♦ 1951 гъэм къалъхуащ геолого-ми-

нералогие щІэныгъэхэм я доктор.

ЩІДАА-м и академик, Тыркумэ-

нымрэ УФ-мрэ щіэныгъэхэм щіыхь

♦ 1957 гъэм къалъхуащ усакІуэ,

«Адыгэ псалъэ» газетым и коррес-

♦1965 гъэм къалъхуащ усакІуэ, зэ-

дзэкlакlуэ, «Адыгэ псалъэ» газетым и лэжьакlуэ **Къармэ Іэсият**.

◆1984 гъэм къалъхуащ «Адыгэ пса-

лъэ» газетым и оператор-версталь-

Дунейм и щытыкІэнур

родоda.yandex.ru сайтым зэри-тымкlэ, ди республикэм уфауэ щыщытынущ. Хуабэр махуэм гра-дус 11 - 13, жэщым градуси 8 - 10 щы-

Щэкіуэгъуэм и 3, *бэрэжьей*

♦1562 гъэм Къэбэрдейм и пщы

уэлий Идар Темрыкъуэ и щалэ

Думэныкъуэ и гъусэу Астрахань хъа-

♦ 1931 гъэм Къэбэрдей-Балъкъэрым

къратащ ВЦИК-м и щІыхь тхылъыр.

♦1949 гъэм къалъхуащ шэрджэс

тхакіуэ, драматург, зэдзэкіакіуэ, КъШР-м гъуазджэхэмкіэ щіыхь зиіэ

зиlэ я лэжьакlуэ **Абыкъу Лейлэ**.

Бгъэжьнокъуэ Барэсбий.

пондент Лъостэн Музэ.

шик **Къуэдзокъуэ Анжелэ**.

хъунущ.

ным и деж кІуащ.

и лэжьакlуэ Ш**ыд Юрэ**.

поведникыр къызэрагъэпэщащ.

жэуапым

щІигъукІэ.

гъэшхуэ ираташ.

Бзылъхугъэм и бзэкІэ бзылъхугъэм теухуауэ

Шэшэн Республикэм и къалащхьэ Грознэм жэпуэгъуэм и 25 - 28хэм щекіуэкіащ Урысейпсо щіэныгъэ конференці «Бзылъхугъэм и бээкіэ бэылъхугъэм теухуауэ: муслъымэн ціыхубзыр унагъуэмрэ цІыхубэ гъащІэмрэ зэрыхэтыр».

КъБР-м къыбгъэдэкІыу конференцым хэлэжьыхьащ республикэм и Муслъымэнхэм я Іуэхущіапіэм и унафэщіым и дэіэпыкъуэгъу Амщыкъуэ Анжелэ. Ізбу Хьэнифэ и цІэр зезыхьэ Кавказ Ишхъэрэ ислъам университетым и учебно-методическэ кабинетым и унафэщ Къумыкъу Светланэ сымэ, нэгъуэщ хэри. Шэшэн Республикэм и Муслъымэнхэм я Іуэхущіапіэм и нэіэ щіэту екіуэкіа зэіущіэр щызэхэтащ Кишиев Кунтэхьэжы и цІэр зезыхьэ Урысей ислъам университетым.

Конференцым хэтыну ирагъэблэгъат Урысейм и щІыналъэ зэ мылізужьыгъузхэмрэ Кавказ Ищхъэрэмрэ щыіз дин Іуэхущіапізхэм я лэжьакіуэхэр, егъэджэныгъэмрэ медицинэмрэ епха іэщіагъэ зиіэ бзылъхугъэхэр, муслъымэн щіэныгъэ нэхъыщхьэ щызэрагъэгъуэт еджапіэхэм я унафэщіхэр. Къызэхуэсахэр телэжьыхьащ къэралым и щіыналъэ зэхуэмыдэхэм щыщ дин лэжьакіуэхэр я ехъуліэныгъэхэмкіэ, лэжьыгъэм зэрыбгъэдыхьэ ІэмалхэмкІэ зэхъуэжэн Іуэхум, унагъуэр быдэ хъун папщіэ диныр къэгъэсэбэпа зэрыхъу бгъэдыхьэкіэхэм шытепсэлъыхьаш.

ислъам университетым и ректор Мутушев Абдурэхьим, республикэм и Іэтащхьэ Кадыров Рамзан и ліыкіуэ, Шэшэн Республикэм и Іэтащхьэмрэ и Правительствомро я администрацом и унафощ! Таймасханов Галас,

Ислъамым цІыхубзым щиубыд увыпІэм, ар нобэрей гъащІэм зэрыхэтым, жьэгу пащхьэр хъума хъун папщІэ диныр дэІэпыкъуэгъу зэрыхъум, къинэмыщіхэм щытепсэлъыхьащ зи гугъу тщіы зэхуэсышхуэм, икІи ар иуха нэужь, игъэзэщ а лэжьыгъэр къызыхэщ резолюцэ къашташ.

ЧЭРИМ Марианнэ.

Зэlущlэм къекlуэлlахэм фlэхъус сэламкlэ зыкъыхуагъэзащ Урысей муфтий Межиев Сэлахь и къуэдзэ Хабзиев Арби сымэ, нэгъуэщІхэми.

Накуэ Феликс Руслан и къуэр - «Народ- *№385-П-П* Жыджэру лэжьыгъэм хашэ

Журналистхэм зыщагъэ- пхъэщхьэмыщхьэхэр, хадэ-гъузащ **УФ-м и УФСИН-м и** хэкlхэр къэгъэхъуным, lэщ зещіыналъэ къудамэм и коло- хьэным яужь итщ. Абыхэм къание-поселение №5-м тезырыр гъэк І къэбыстэ, жэгундэ, помищезыхьэкіхэм я щыіэкіэ-псэукіэм. Іэнатіэм и унафэщі Абазэ Аслъэнрэ КП-5-м и нэхъыщхьэ Къэзанш Юрэрэ хъыбарегъащіз Ізнатізм и лэжьакіуэхэм ирагъэлъэгъуащ колонием щекіуэкі гъащіэр, абы щрахьэкі махуэхэр къызэрызэгъэпэщам и гугъу ящІащ. Апхуэдэу ахэр къытеувы ащ тезырыр зыпшыныжхэр жыджэру лэжьыгъэм зэрыхашэм.

УРЫСЕЙМ и УФСИН-м и Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ къудамэм и колоние №5-м мэкъумэш къэкІыгъэхэр къехьэліэжыныр, щіымахуэ шхыныр гъэхьэзырыныр и кІэм щыноблагъэ. Тезырыр езыхьэк Іхэр

дор, пхъы, нартыху, нэгъуэщІхэри. ЛыхэкІ, шэхэкІ ерыскъыгъуэхэри езыхэм я деж щагъэхьэзырыж.

2021 гъэм ахэр телэжьыхьащ мэкъумэш къэкІыгъэхэр щыхаса гектар 589,5-м. Абы къытрахащ гъавэу тонн 635,51рэ, пхъэшхьэмышхьэу тонн 15, Іэщ Іусыпхъэу тонн 496,65-рэ. ХадэхэкІ кърахьэлІэжахэр езыхэм ягъэфІэІуж, апхуэдэу

Ахэр зэгурыlуэныгъэ зращ1ыліа Іуэхущіапіэхэм ирагъэшащ. КъищынэмыщІауэ, колонием иІэщ щхьэл, комбикормыр щагъэхьэзыр комплекс щхьэхүэхэр, бдзэжьей щагъэхъу гуэл. Мы илъэсым абы къыщаубыдащ бдзэжьейуэ тонни 2,5

. УФ-м и УФСИН-м и шІыналъэ къудамэм и колоние-посе-

нащэу, томату, кабачкиуэ тонн ление №5-м щекІуэкІ лэжьы 50-м нэблагъэ ягъэхьэзыращ. гъэ нэхъыщхьэр мэкъумэш Іуэгъэ нэхъыщхьэр мэкъумэш Іуэхум епхащ. Тезырыр езыхьэкІхэм я къарукіэ продукцэ зэмылІзужьыгъузхэр ягъэхьэзыр, ахэр республикэм и ІуэхушІапіэхэм къйщынэмыщіаўэ, гъунэгъу щІыналъэхэми хурагъа-

> УФ-м и УФСИН-м Къэбэрдей-Балъкъэрым шиІэ къудамэм и пресс-Іуэхущіапіэ.

Динейм щыхъыбархэр

Іуэхущіапіэ нэхъ къулей дыдэр

Нью-Йорк и биржэ фондым къызэригъэлъэгъуамкІэ, я продукцэхэр шэнымкіэ зэрашіыліэ зэгурыІуэныгъэхэм тещіыхьауэ, мы зэманым дуней псом Іуэхущіапіз нэхъ къулей дыдэр «Microsoft» компаниерщ. Абы и хэхъуэр доллар триллиони 2,46-м ноблагъэ. Апхуэдэ щіыкіэкіэ ар япэ ищащ кэм лэжьапіэ гуэр къыщыбгъуэ-«Apple» компание ціэрыіуэм (абы тыным мази 10-м щіигъу токіуадэ, и мылъкур доллар триллиони 2,41-

МАЗИЩЫМ я лэжьыгъэр зэрекіуэкіар къагъэнэіуа нэужь «Apple»-м и акцэхэр проценти 4-кlэ ехуэхын щіидзащ. Іуэхущіапіэм иІэнкІэ хъуну хэхъуэу аналитикхэм къалъэгъуам нэхърэ фІыуэ нэхъ мащіэщ я продукцэм къыпэкіуа мылъкур. Абы еплъытауэ, «Місгоsoft»-м и акцэхэм я уасэр дэкlуеящ икіи зы проценткі эхэхъуэурэ макіуэ. ПсынщІзу зызыужь компанием инвесторхэм тегушхуауэ хэлъхьэныгъэхэр дзыхь хуащ1.

1975 гъэм хьэрычэтыщІэхэу Гейтс Биллрэ Аллен Полрэ къызэрагъэпэща «Microsoft» корпорацэр компьютерым деж щыщІэдзауэ жып телефонхэмкІэ иухыжу техникэ Іэмэпсымэ зэхуэмыдэхэр зэрылэжьэну программэхэр зэхэзылъхьэ Іуэхущапіэ нэхъ ин дыдэхэм ящыщ зыщ. Абы и хэщІапІэр Вашингтон штатым хыхьэ Редмонд къалэм щыІэщ.

Вирусхэм къахохъуэ

Урысей Федерацэм къыщахутащ коронавирусым и штамм лізужьыгъуэщІэхэр.

- «Мю» штаммыр цІыхуищым, «лямбда»-р зым зэрапкърытыр мы махуэхэм наlуэ къэхъуащ. Къапщтэмэ, узыншагъэр хъумэнымкІэ дунейпсо базэм коронавирусым и «дельта» штаммым и лІзужьыгъуз зэхуэмыдэу 40 къыщагъэлъэгъуащ, абыхэм ящыщу 10-м Урысей Федерацэм и щІыналъэм дыщрохьэліэ. Іуэхум и пэщІэдзэм гурыІуэгъуэ хъуат а коронавирус лІзужьыгъузм хэухгэн а коропавирус лгуужыг вузм зэхъуэкПыныгъэхэр зэриГэнур, -жиГащ «Роспотебнадзор»-м эпиде-миологиемкГэ и щГэныгъэ-къэху-такГуэ институтым и унафэщГ Акимкин Василий.

Коронавирусым и «мю», «лямб-да» штамм лlэужьыгъуэщlэхэр къы-хуэщ шежьар Америкэ Ипшэрш. Япэр мы гъэм и шІышылэ мазэм Колумбием къыщахутащ, етІуанэр 2020 гъэм и дыгъэгъазэм Перу къыщагъэнэ-

ІэшІагъэліхэм зэрыжаіэмкіэ, дуней псом щыпэрытыр коронавирусым и «дельта» штаммырщ.

Дэнэ ІэнатІэншэхэр щынэхъыбэр?

Урысейм и щІыналъэхэм ящыщу лэжьапіэншэ нэхъыбэ здэщыіэр Ингуш Республикэрщ. Мы илъэсым и пэщіэдзэм щегъэжьауэ іэнатіэкіэ къызэмыгъэпэшахэм я бжыгъэр абы процент 30,5-м нэ-

Дунейм и щытыкІэнур pogoda.yandex.ru сайтым зэри-тымкlэ, ди республикэм уфауэ щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 11 - 13, жэщым градуси 9 - 11 щыхъунущ.

Зыгъэхьэзырар **ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэ**щ.

Лъэпкъ Іущыгъэ:

Зы гъэр тІэу къакІуэркъым.

Урыхужь Іуфэ

телъыджэ гуэрхэр здэщып- хьэпами ди республикэм и сэуа Уейт Мухьэмэдрэ апхуэ**щыІэм ціыхум гу лъез-** укъызэралъытэри, псыхъуэ гъэтэн сфіэфіщ. Икіи ар лъэныкъуэмкіэ къэлъагъуэ гъуи къыддекіуэкіа си къуэш инэхъыбэм къызохъулІэ.

МЫ тхыгъэм ипэ къихуэу реджэри. сытетхыхьат си анэшыр зыдэс Хьэтуей къуажэм мэ- щыгуфІыкІырт къуршым рем махуэм и пщыхьэщ- кърагъэlэпхъуха осетинхэм хьэхуегъэзэкІыу секІуэлІэ- Урыху и тІуащІэм щыхуагуэжауэ зэрыщытам. Зи ныб- ша щІы Іыхьэхэм Лэскэн жьыр илъэс 96-м щхьэдэха лъэныкъуэмкІэ Бэрау Хьэсэнрэ ди анэмрэ Шыгуэбыкъуэ зэкъуэшитІым я бынщ. Пхъу- кlеймрэ абы и дыхьэпІэр рылъхум къыхуащта Іэнэм «зыхъумэ» Чац и Іуащхьэмрэ сыпэрысу, зыкъызэкъуэсх- зэрыхрамыгъэубыдами. ри, Хьэсэн и къуэ нэхъыщІэ Заурбий есіуэкіат Хьэтуей рал университетым илъэс къуажапщэм адэкіэ щыіэ куэдкіэ щезыгъэджа, матеныджэ нэщІ кІыхьышхуэм и матик икІи тхыдэхутэ Іэзэ къуапэ дыдэм, иджырей Мамхэгъ Астемыр адыгэхэм Осетие Ищхъэрэ - Аланием я къекlуэкlыкlар джыным и гъунапкъэр къызэкІуа- куэд щІауэ дехьэх. Зэгуэр

нэ къызэрикІыр. къесхьэжьа псалъэмакъым рылъагъэса щІыкІэм. Маманэш къуэшыр зэрыдезгъэ- хэгъым жи!эм тетщ!ыхьмэ, хьэхыным яужь ситу, сэ- зи гугъу тщІы щІыгур абы мэркъэу щІыкіэу къыхэз- ипэкіэ къэбэрдеипщ Къуэ- сырт щІыуэпсым зэгъусэу жащ: дзат: «Урыху псыхъуэ и мыд- гъуэлъкъухэ я ыгъащ. Ар рыщІкІэ республикитІым ди абыхэм хупаупщІат Осетие шіы кіапэхэр зэрыщызэпы- жыжьэм шыіэ Даргавс зыухъуреихь дунейм гу щыпхьэ щІыкІэм хэпщІыкІышхуэ жьанэм псалъэм ар, дауи, къызэ- пэгъунэгъу осетин къуажэ къызэттригъэгуплІэ зэщы- сщіыр щіигъэнат икіи къыкіэ- ціыкіум (Средний Урух) мыщхъуныгъэхэм я нэхъы- нэхъ сфіэфіыр) псынщізу пщтырри лэгъуп пънкіуэ махуэм нэхъ фіи- алыгэхэр «Лыргъндс»-кіэ мыгъэкlыу «щІыпІэзэгъэ- щІеджэри. лъагъу» и автомашинэмкІэ дригъэжьэну сыкъигъэгугъати, сэри а Іуэхум и зыужьыкіэм сыщыгуфіыкіат...

КъызэрекІуэкІам кІэщІу сытепсэлъыхьыжынщи, зэгурыІуаитІым къыкІэлъыкІуэ махуэм и пщэдджыжьыпэм, зилъэфыхь лей къыхэдмыгъахуэу, зыкъэдужьащ. Бэрау Заурбий, абы и щІэблэщІэ Мирхъан, а лъэхъэнэм зи ныбжьыр илъэси 10-м нэблэгъар, езы Заурбий курыт еджапіэм гъэутіыпщу, си щхьэм къышыдеджа Чау Хьэчим, мы тхыгъэр зи ІэдакъэщІэкІ сэри, дэ плІыр дызэгъусэу, дызэдежьат. ИкІи, зи гугъу сщіы щіыпіэр, Урыху и тіуащІэр Мэзылъэ шытхым къыщыдэунэхукІхэм деж Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Осетие Ищхъэрэ - Аланиемрэ я иджырей щІыналъэхэр зэрыщызэпыхьэр, зэдгъэлъэгъуащ. Ар а лъэныкъуэмкІэ ди япэрей зекІуэти, зэрекіуэкіари къестхэкІы-

Тхыдэм щыщу

Щыгъуазэ сызэрыхуащІрэ зэпымыууэ згъэщІагъуэрт, Хьэтуей ипщэкІэ километрих хуэдизкіэ удэкіуеижмэ, осетин къуажэ цІыкІу гуэ-

Зыхищіыкіыу щымыта, рым узэрыщыхуэзэри, абы Бахъсэн щіыналъэм хыхьэ зэи зытемыплъа щІыпІэ гъунэгъу дыдэу убгъэдыжыг гуэрэныбэм адыгэхэр нэхъыщ Іэ Амиррэ. ноби «Къалэжь мэз»-кІэ зэ-

А псом къыдэкІуэуи сыегъэзэкІа мэзылъэ

Къэбэрдей-Балъкъэр къэліэм, зыщысплъыхьыну си абы кіэщіу щыгъуазэ сыхуищІат осетинхэм а лъэ-ИкІи, а пщыхьэщхьэм ныкъуэмкіэ щіы іыхьэхэр зэкъыщІэкІынукъым кІауэ щыта осетинхэм. Ара- къэгъэсэбэпын зэрыхуейм - жысІэри. Апхуэдэ гъэнущ Хьэтуей нэхъ къы- икІи ящыщт псэуныгъэм зы- дэуи тщІынщ, - зи гугъу гуэрхэр пэрытлъхьэрт, шей

ЕтІуанэ ежьэгъуэм

А шІыпІэр, гуп дыхъуу ди япэ кіуэгъуэм, нэхъ Іупщіу зэрызэдгъэлъэгъуам апхуэдизу сригушхуэрт, сригуфІэрти, «ныбжьэгъуфІхэри зыдэщІызгъуу, куэди дэзмыгъэкІыу, абдеж дыдэм си лъэр аргуэру нэсхусарэт, нэху дыкъыщекІыфми сеплъарэт!» гупсысэр, зезмыщызгъэкІэрахъуэ зэпытт.

къыкІэлъыкІуэ Арати, тхьэмахуэм и зыгъэпсэхугъуэ махуитым нэхъ фіэдмыгъэкІыу кІэлъыдгъэзащ Къэбэрдей-Балъкъэрымрэ Осетие Ищхъэрэ - Аланиемрэ я иджырей щІыналъэхэр Урыху и ныджэм щызэпыхьэм. Къызэрыхэзгъэщащи, етІуанэ ежьэгъуэм си гъусахэр нэгъуэщІщ.

Гъуэгуэгъу схуэхъуащ «гъэмахуэр имыкІ щІыкІэ, жыжьэ дыдэ дымыкІуэфми, зы щіыпіэ гъэщіэгъуэн гуэрым дыпшащэрэт, зыщыдбгъэплъыхьащэрэт!» жызыlэу, куэд щlауэ сызезыхуэхэм ящыщу, Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал уни-

кІэ Іут тыкуэнхэм ящыщ Нэпкъым къуршхэмкІэ гъэзауэ. - Накіуэ! Дыкъыщіежьар Ауэрэ, хыжьей папщіэрэ

Мухьэмэдрэ Амиррэ.

зэрызэтелъыр сытым щхьэкІи зислъэфыхьыжын?!» щІэзгъэнэжащ икІи Урыху и ми. ныджэ бгъуфІэшхуэм мыдпэм зытезыукъуэдия гъуэгу бгъунжым, арыххэти, дытехьащ.

Дыргъыпсыр ди гъуазэу

Сэнтхыщхьэм трашэщІа машинэ лъагъуэ зыкъизыхым дыздрижэм, ныджэ бгъуфіэшхуэр зи гущапіэ Урыхужь и даущ макъыр, гум къегуэпылІзу, сэмэгурабгъумкІэ къыщыІурт. Махуэм зыкъызэриужьа щымыІэу дыгъэр къулъшыкъупІэм иува къудейми, къызэщІэплъати, хьэуар сэум пэмыжыжьэу зэры- щІыналъэм иджыри уиту дэ зэхэзекіуэкіэр гурэ-псэкіэ жыжьэу къэлъагъуэ бгыхэм я аранэ дзакіэжьхэр «зэщіэхъаерт», губгъуэ гъуафэу дызыбгъурыжми хуабаер

Ислъэмей къуажэм щып-

къыддэзыщтэу сытым щы-

А тІур абы ипэкІи куэд

зэдекіуэкіырт.

щІауэ зэрыцІыхурт, ныбжьэ-

Сэри си псэм нэхъ къегуэ-

пыліэ а щіалитіым я лъэіур

зэрызэщхьыр къызгурыІуэр-

ти, къыкІэлъыкІуэ ежьэ-

гъуэм гъусэ къыщысхуэхъу-

ну селъэІу щІыкІэу, зэрымы-

щІзу тІуми сащепсэлъы-

ліэм, щхьэж и іуэху

бгъэдыхьэкІэ елъытауэ арэ-

ЖыпІэнур арамэ, ныбжьэ-

гъугъэкІэ куэд щІауэ къыз-

декіуэкі Уейт Мухьэмэд зэ-

рытечыгъуафІэр сщІэми,

хуейуэ къэслъытэр си шы-

нэхъыщІэр арати, а Іуэхури,

гугъу сызэрыдехьа щы-

мыІэу, къызэхъуліащ. Сыту

жыпіэмэ, а лъэхъэнэм си

«дыщыхэсыхь» хъуну зэма-

ным. Ари и телъхьэт дыкъэ-

бапіам, апхуэлэ шіыкіам те-

ту, закъебгъэл хъуну къэзы-

щынщи, сэри сытешыны-

хьырт а гъэмахуэм, жыжьэ

сыІукІыу, зыгъэпсэхуакІуэ-

зыплъыхьакІуэ сымыкІуэ-

фынкіэ зэрыхъунум. Икіи, зы маскъалкіи сымы-

езыхэр абы ипэкІэ зэи здэ-

ныздытрагъэзэну арэзы зэ-

Гуп зэгъэуlур сэрати, зэ-

хуэсыпІэ тхуэхъунури къэз-

гъэлъэгъуащ: Налшык дэт

2-нэ автовокзалым и Іэ-

гъэзам, и гугъу яхуэсщіащ.

ДыщызэІущІэм, Іуэхум тын-

шу зэрышІидзэм и нэшэнэу,

зилъэфыхь лей къыхэдмы-

Гъуэгум и

пэщІэдзэм

Налшык дыкъыдэкІащ.

гъэкІыу дызэдежьащ.

псыхъуэ

къыхэзгъэ-

лъытэхэм.

рытехъуам.

Мыдрейуэ

«къызэщІэгъэнэн»

зы къыздэхъуахэщ.

гъугъэкІи

къыхицыцыкІырт. Дыздэжэм, си гъуситым Аланиемрэ я гъунапкъэр пІэм зэрыдекіўэкіри, абдеж дырыпіэм Іутхэм дыкъалъазэрытхудэдзыхынури, губгъуэ гъуэгу хъужа машинэ лъагъуэхэмкіэ ныджэм ды- лъэкіымкіэ дызэдэіэпыкъудэлъадэу къыщыджыхьыну

хуитыныгъэ дызэриІэри. къуажэм дынэмысыпэуи мащІэу къызэщІэнэхуа фІэтхудэдзыхынущ, фыхуейуэ щытмэ. Дэтхэнэмкіэ едгъэзэкІмэ нэхъ къафщтэрэ? жысІэу защыхуэзгъазэм, си къуэш Амири апхуэдэ дыдэу гъусаитіми, зэгурыіуа фіэпэплъэрт икІи щіэхъуэп- кіа умыщіэну, къыспадзы-

- Узыфіэфі дыдэмкіэ! - Сэ нэхъ къыхэсхыр гъу-

напкъэм деж шетІуэнтІэкІкъыдагъэ Іэпхъу- хуэ зэрыхъуну Іэмалхэр мэщ, - дыщ Іызгъужащ сэри. - АтІэ дэгъуэкъэ! Апхуэкъызыгурынуа си ныожьэгъум, си псалъэхэр и кІэм нызимыгъэгъэсу, къыздищтащ. Къуэшри абы арэзы те-

> нэрт, «дыкъагъэувыlэу, ды- шlэхэмкlэ гъуэлъыжыным щіэкіуэ-дыздэкіуэхэмкіэ гъунэгъу хуэхъуа дэ къыдэкъыдэупщІыну піэрэ осетин гуэпыліэрэ дызэіэбыну мамилицэхэр?» - гукІэ жысІэугъэпщкіуу, сыщыгуфіыкіащ рэ. Арщхьэкіэ, дыщіэгузэныбжьэгъумрэ къуэшымрэ вэн лъэпкъ щымыlэу къыщіэкіри, я пащхьэ дыдэм щымы а щыпіэм си гъусэу деж щедгъэзэкіащ.

> Арати, машинэ зекІуапІэ Шэрхъ лъагъуэм сэмэгумкіэ зы мащіэкіэ фіэкіа дри- регупсыс щыіэтэкъым, къымышэкІыу, «хуэшэмэджыпэу» ижьымкІэ зыкъригъэгъуэблагъэм машинэ нэхъ бэжри, уэхым тпыlукlуэтауэ къыщыбгъэувы1э хъуну и1э итлъагъуэ жыг гуэрэныбэм щІыпІэхэм ящыщ зым, дыхуиунэтІащ. Мывалъэ дыздежьэну лъэныкъуэмкІэ джабэ нэкіум лэдэх щіыкІэу дыхьэ гъуэгум зэрызыхуедгъэщэтэхыу, Урыхужь и Іуфэм дыкъы ухутащ.

Арщхьэкіэ, дыкъыщыщіидзыну зытезухуар зэрыармырам къыхэкІыу, абдежым дыкъыщыувыlакъым.

Ипщэр ди гъуазэу, лъэбакъуэ щитІ хуэдиз ди шэрхъхэм зэракіужу, си гъусэхэми Сэмэркъо-гушы Іэр къыдэ- зыхащ Іащ теплъэгъуэу зыбэкіыу, дыгуфіэжу дыздри- къызыкъуэзыххэмкіэ а лъэ- хуэдэ щытыкіэ ар ихуажэм, куэд дэмыкіыу Урыху ныкъуэр зэрынэхъ гурыхь- ми, зрихьэліар зригъэщіэдынэблэгъащ. ри, бжьэпэ кіащхъэм де- гъуэкірэ абы папщіэкіи верситетым физикэмкіэ и Хьэтуейм и къуажапщэ ды- кіуэкі жыг закъуэтіакъуэм я Тхьэшхуэм фіыщіэ хуищіу, и гъужь Уейт Мухьэмэдщ.

трассэм ипщэ лъэныкъуэм- зэрынэхъ хъуэпсэгъуэри къыжьэхэуэкъэ зым деж дыкъыщыувы ащ, иджы хужып эну, гъунэдызэрыс машинэм и гупэр гъубзэу псыри щешкІурэхырт.

ANDIE MEANTE

зыдгъэпсэхуну, зытплъы- псы инапізу ягъэхьэзыра хьыну аращи, дэнэ дыкъы- кумб абрагъуэхэм дакъыщыщіидзми, дыкіуэдын- пежэкіри, хуей теплъэ зиіэ къым, - къызыпхагъэјукјащ щыгу зэлъыјухам дилъэдащ. ДыкъызэрыщыувыІэу, Сэри «мы тІум я гуи я щхьи си гъусэхэм гу лъезгъэтащ слъагъуу, Дыргъыпс къуажэ цІыкІум и нэзым дыкъызэрыфіэкіа-- жысІэри, ми, ар зытес бжьэпэм и лъадызэрыс «гъущІыгур» зэ- бжьэм дыкъызэрыщІэхута-

Ди фІэщ хъунтэкъым рыщІымкІэ декІуэкІ бжьэ- Мэзылъэ шытхыр Урыхужь и тІуащІэм щызэпитхъым нэсыху щыІэ шІы кІапэхэр Къэбэрдей-Балъкъэрым къыхуагъэнауэ, - ягъэщІэгъуащ си гъусаитІми.

Абы щыгъуэми, нэгъуазэм къыхузэщІэубыдэм нэхъри драгъэтхьэкъуу, абдеж дыдэм псыри гъунэгъубзэу блэжырт, дакъэжь мафІэ щызэщіэтщіэ хъун нэпкъ зэлъы-Іухам пхъэбгъу зэІузэпэщхэмкіэ щызэщіаіуліа щіэщі дахэкІейри тетт...

Жэщхэсынри гукъинэжт

... Къыхэгъэщыпхъэр аращи, нэху дыкъыщекІын мурадыр диlэу псышхуэм щхьэщыт бжьэпэм и нэзым дыщепсыхам шэджагъуэ нэужьыфІ хъуакІэт. Апхуэяжесіэрт Къэбэрдей-Балъ- дэхэм я деж, сызэрихабзэу. къэрымрэ Осетие Ищхъэрэ - дыкъыщыувы о хъуну щ ызэрызидгъэзэгъэн дызыхуэблагъэ осетин жы- хуейр зыдэсщІэжырти, си лэ ціыкіум и къуажэкіэм гъусэхэм селъэіуащ (унафи щахуэсщі къыхэкіыу), лэдэм гъунэгъу республикэм и гъупы эмп эхэри псынщ эу ГИБДД-м щигъэува плъы- зэдыфІэтщІэу, щІыуэпсым хуэщіа чэтэн унэ ціыкіум и гъуу сэмэгу лъэныкъуэмкІэ зэфІэгъэувэнми дыхуеужьэрэкІыну. Тхьэм щхьэкІэ, щхьэж ху-

журэ абыи дыхунэсащ, мафіэри зэщіэдгъэстащ. Арщ-Арщхьэкіэ, Дыргъыпс хьэкіэ, иужьрейм и бзийхэр кІа, ерыскъы ирибгъэхьэзырыфын хуэдизу къызэрызэщІэплъа щыІэтэкъыми, щхьэ трапіэну зыхунэмыса щіэщіым и кум щызэпкърајулја јэнэ бгъуфјэшхуэм тыншу зыпэрыдгъэзагъэри. къыздетшэжьа ерыскъыгъуэхэмкІэ дыщызэІурыуащ.

Итіани, піалъэ-піалъэкіэрэ дыкъэтэджурэ, мафІэр къытхуеджэгуэкІми, пхъэ псы (сытегузэвыхьми, зыщІэдгъэвыкІыну къыздетшэжьамкіэ гъэкъуалъэрт...

Ауэрэ дыгъэри къухьащ, мафІэу къытхуеплъэкІри дэп плъыр-жьэру зэщІэп-Пэж дыдэу тіэкіуи сышы- лъащ, и бзий зэщіэпщіыпщІэри къытхузэщІигъэна-

телъыджэр АрщхьэкІэ, аракъэ, си гъусаитІым абдежым къащыпкърыхьа нэжэгужагъэр апхуэдизу къенэхъыщхьэм дыкъытекіащ. бэкіырти, а щіыпіэм жэщ зэрыщрахыну щІыкІэм зэзэрызыпхагъэјукјымкји, къапэщІэхуа дыдэм деж зыщагъэукІуриями ягъэ кІынутэкъым.

> дыхьэкІэр къызыхэкІар, иужьым къызэрызгубзыгъыжамкіэ, Іуэхушхуэт: дин еджагъэшхуэхэм къызэра-Іуатэуи, ди Щхьэщыгу Итым рами. къыбгъэдэкlауэ къалъытэ тхыгъэ цІэрыІуэхэм зэрыратхауи, Тхьэшхуэм дежкІэ нэхъ лъапІэр цІыхум, щичэзуи-щимычэзуи, япэ иригъэщ пІейтеиныгъэ-гумызагъагъэракъым, атІэ, сыт

гъэрщ, ІэфІагъэрщ, абы зы щІыпІэм деж зыщримы- нэкІри, Лэскэн псым телъ къыдэкІуэуи, КъэщІыгъэм и сыт хуэдэ меданми хуиІэн хуей фІылъагъуныгъэр зыхищІэнырщ, къигъэлъэгъуэнырщ. Ауэ щыхъукІи, схужыІэнущ си гъусахэм апхуэдэ Іуэху бгъэдыхьэкІэ зэраlар а лъэхъэнэм къагъэнэІуауэ.

Аршхьэкіэ, щіыуэпсым и Пщыхьэщхьэпэм иджыри зэщІэупЩыІуэжыхъурт. ИтІани, а тІум афІэкІа я гугъу сымыщІу, дызыпэрыс Іэнэм сыкъыпэрытэджыкІырти, гуп цІыкІур гъуэ- гъуэр, лъыжыным хуэзгъэхьэзырырт. А псом къадэкІуэуи сакъыбгъэдэтІысхьэжырти, дызыгъэгушхуэ-дызыгъэгуфІэ хъыбархэр зэхуэтІуатэурэ, дыхьэшхыным дыкъыдэмыхуэу, ешри езэшри къытпкърыхьарэ ди нэхэри зэтепщіэху Іэнэ бгъуфіэшхуэм дыпэрысыжри, нэху дыкъызэрыщекІынум хуэдэу, «щхьэж и унэ бжэнлъакъуэу» дызэбгрыкlащ...

Сигу зыгъэзагъэр арати, къыттеуэн гуэри зэрыщымыІэр нэхъри си фІэш ящІу, зи лъабжьэ дыщетІысэха бжьэпэм нэхъ пыlукlуэтауэ АтІум апхуэдэ я Іуэху бгъэуэздыгъэ зыбжанэ къыщыблэрт. Шэч къытесхьэжыртэкъым ахэр зейр Дыргъыпс къуажэм щыпсэухэр зэрыа-

Лэскэн и псыхъуэми дыщепсыхыу

КъыкІэлъыкІуэ махуэм и зыкъэІэтыгъуэм а щІыпІэм дримыгъэзагъэу дыкъыlузыгъэкІыжар си ныбжьэ-

лъэфыхьу, адэкІэ еІэпхъуэунэ умыкІуэж» жыхуаІэр дзащ.

піальэр сэ сщіэжыртэкъэ? щіыуэпсым хэсыхьынкіэ ды- хущіыхьэгъуэ диіэжкъым», хьэуар зэрыримыкъущар. Езы Уейт- жыф Іэмэ, мы псы хуабэ ми къызыпхигъэ lyкlырт: «Мо цlыкlyращ нэхъыбэу дэ

къуэсхри:

- АтІэ, арамэ щхьэусыдыкъыздикІамкІэ идоунэтІыкІыжри, Къумахуэхэ зэкъуэшитІыр дызыщыщ жылэми дыхуеплъэкІыу, Лэскэн ныджэм дыкъыщоувыІэ. НэгъуэщІ мыхъуми, и хуабагъкІи, и хутащ. ДызэщІэдэІукІрэ зыкъабзагъкІи зихуэдэ щымыІэ псы гурыхь цІыкІуу ди сабиигъуэр щитхам зыщыдгъэпскіынщ, - жысіащ.

- АтІэ, апхуэдэу щыхъуакІэ, мы щІыпІэм зыщІитлъэфыхьыжын щымыГэу аращи, зидвгъэч! - арэзы хъуащ тly-

Псэр зыгъэтынш хъухъущыщу жэщ кlуам дызыщlэжеик ар къызыдэ ук псыхъуэ бгъуфІэшхуэм дыкъыхьам хуэмыдэу, зыблэкІауэ щыта дэлъэдафІэщІэщыгъуэу, джабащхьэм декіуэкі гъуэгум къызэрытехутэжар цІыкІум «игъэщІагъуэу». Арати, сытым щхьэкІэ зэ-

ман куэд едгъэхьыжынт, машинэ лъэрызехьэ цІыкіум дису? Напіэзыпіэщ дэкіар хужытіэну, къуажэхэу Хьэтууеи Анзореи къызэд-

лъэмыжым дыкъызэпрыкіын зи щіасэхэм. Дэри, жыжащ Абдежым къыщыз-«Узыхэтым уадемыкlумэ, уи гъэувыlэри, си гъусаитlым захуэзгъэзащ: «Фыхуеймэ, арати, гъусэ нэхъыжьым жи- Анзорей ЦІыкІу (Лэскэн ЕтІу-Іэм дедэІуащ, абы хэтуи, зы- анэ) къуажэр здэщыс къызэщіэкъуэжыным щіэд- щіыпіэм нэс дыдэжеинщи, абдежым зыкъыщытплъы-АрщхьэкІэ, нэрылъагъут хьынщ, «Хьэуэ, абыхэмкІи си къуэш Амири сэри зыкъыщыдгъэзэн хуэдэу

ну зэрыхунэмысам къыхэ- псышхуэр моуэ тІэкІу нэхъ иджыпсту нэхъ дызыхуэныкіыу, жэщри апхуэдэу къа- хуабэу щытамэ, мыбдежым къуэри, ищхъэрэкіэ едгъэхущІэкІын я гугъэу цІыхухэр зыщитлъэфыхьыжынкІэри зыхынщи (абыкІэ екІуэлІасыщыгъуазэт), абдежым фигу пэщыху зыщывэзгъэгъэпсэхунщ. «Хъуакъэ, атІэ, апхуэдэуи тщІынщ», - жаІзу мо тІум къыщыздащтэм, тэлай фІэкІа нэхъ дэмыкІыу, ныджэ бгъуфІэшхуэм декІуэкІ бжьэпэ мащІэм дыщхьэщыщытплъыхьмэ, псы къабзэ

цІыкІум Іущащэу уэрэд

къытхуреш, и ткІуэпс зэте-

пщІыпщІыкІыр дыгъэм и

бзийм дэджэгужрэ, зэрыху-

зэфіэкікіэ къыдэгуэпылізу,

и Іуфэ дыдэм пціащхъуэу

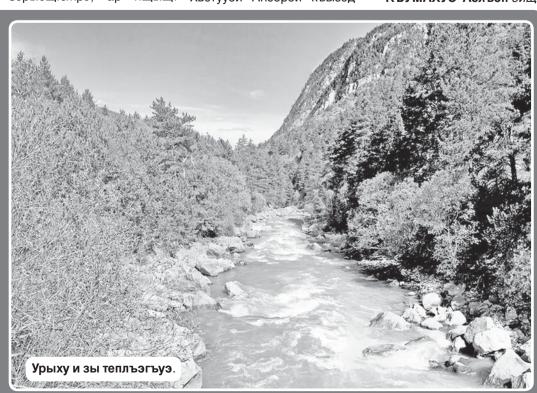
щетІысэхахэм зыхаутхынып-

Абдежым дыкъыщыплъэгъуамэ, сыт тхужыпІэнт? Гуп ціыкіум, къыхэкіыжыкіэ дымыщІэрэ дитхьэкъупауэ, зэрыдэкІыжар дызэрыды- зыщыдгъэпскІащ мо псы нэхъ гурыхьым. Си ныбжьэхуэегъэзыхыгъуэу дыкъы- гъужьу Уейт Мухьэмэд иужькІэ куэдрэ игу къигъэпіэмкіэщ, мывэ кіэшхъыу кіыжырт: «Псом хуэмыдэжу къыщызэкІэщІигъэщэщхэр а Іуэхур зи псэм нэхъ щІыдыхьар уи къуэшрат. Абы а махуэм зы гуфіэкіэ гъущ1ыш зэрихьэрти! И лъапсэжь къихьэжа фіэкіа пщіэнтэкъым, щалъхуа и къуажэм худэплъейрэ, «жэнэту» зэрыхуам зыщимыгъэнщІыжу...

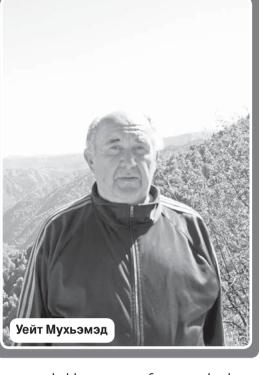
> Тхыгъэри сурэтхэри КЪУМАХУЭ Аслъэн ейщ.

Абы дегъэпІейтей

ыщэидэм хегьэгьуазэ

ІэпэІэсэ, дэрбзэр Къущхьэ Іэсият Кавказ Ищхъэрэ федеральнэ щІыналъэм и хэгъэгухэр зыхэта «Мэшыкъуэ-2020» щіалэгъуалэ зэпеуэм къыщихьа грантым и фіыгъэкіэ егъэзащіэ «Лъэпкъ щэнхабзэм зэпымыууэ зегъзужьын» проект щхьэпэр. Абы хыхьэу, ныбжьыщіэхэмрэ гупыж зиіэ балигъхэмрэ хуегъасэ дыщэидэ, бэзэридэ, дыщэкі пасэрей Іэщіагъэ дахэхэм.

сабийрэ модэм, дизайнер щыхурегъаджэ. Абы къыхьэпшыпхэм, фэилъхьэгъуэ- дэкlуэу лъэпкъ фащэхэмрэ хэм я гъэлъэгъчэныгъэхэм махуэ къэс ціыхубзхэм щадахьэхырт икіи дэрбзэр тіагъэ фэилъхьэгъуэхноэ ІэщІагъэм ехьэлІа курсхэр ед, лъэпкъ тхыпхъэхэр хидиплом плъыжькІэ къиу- ухуанэурэ. хащ. Псом хуэмыдэу дэрэжэгъуэ мыухыж, гухэхъуэгъуэ хьа гъэм дыщэидэм хуезызыхьа моделхэм зэрахэтарт. гъэкІат. Зэкурсэгъухэр дыстудентыгъуэ дахьэха хъыджэбзым псом игъуэта зэхъуэкІыныгъэхэм- мыгъэкІуэдыжынырщ дырэ иджы ар къызэра-Мы зэманым Іэсият Про- щіыхуэсщіыр. Университемышленность псынщіэмкіэ тым сыщыщіэсым лъэпкъ

КЪУЩХЬЭ Іэсият зэры- колледжым ІэпэІэсагъэм

- КъБКъУ-м сыщыщІэтІыскъезытар илъэс 15 ныбжьым гъаджэ егъэджакІуэр зэщитым Сэралъп Мадинэ и рыlуагъэкlам къыхэкlыу, а фэилъхьэгъуэхэр утыку къи- дерсхэр ди программэм ха-Курыт еджапІэ нэужьым ар щэидэм дыдихьэхати, пщІэдекоративно- кІэ абы зыщыхуэдгъэсащ прикладной гъуазджэмкІэ и Тверь областым хыхьэ Торфакультетым щеджащ. И жок къалэм дыщэидэм и зэманым ІэпщІэлъапщІэхэр щагъэлъэпкъ фащэхэм я тхыдэм хьэзыр еджапІэр къэзыуха Дагировэ Маринеттэрэ Шэт хуэмыдэу нэхъ куууэ иджащ Джульетэрэ я деж, - жеlэ lэди лъэпкъ фащэм и къе- сият. - Лъэпкъым къыкіуэкіыкіар, и зыужьыкіар, декіуэкі а пасэрей іэщіагъэр щэидэм ехьэлІа лэжьыгъэщіэрэщіэжа щіыкіэмрэ. гъэхэм апхуэдэ гулъытэ

сызэрыщыуэр сыхэлэжьыхьыну сыщІытегушхуари.

зыбжанэ хъуауэ къызэрегъэпэщ икІи зыхуигъэувыжа къалэнхэмрэ мурадхэмрэ къыщащІащ. къохъулІэ. Абы хэтщ зи ныбжькіэ зэхуэмыдэ пщащэхэр. ЦІыху пщІы бжыгъэхэр къызэригъэпэщ ныбжьыщІэ гупхэм ядолажьэ Къущхьэ щэхэм я ІэпэІэсагъэм, щІы-Іэсиятрэ и дэІэпыкъуэгъухэмрэ. ПщІэншэу къызэрагъэпэщ дерсхэм ятеухуа хъыбархэр интернетым щызэбграгъэкІ, гупыж зыщІ декІуэкІдыщэидэ ІэщІагъэм лъэгъуэныгъэхэмрэ, Къэрэпсори ІэпэІэсагъэм хэзыгъэгъуазэ Іуэхугъуэхэм екіуэліэ-

ну Іэмал яІэн папщІэ. Проектым щхьэусыгъуэ нэхъыщхьэ хуэхъуар рес- къалъытэ. Абы ехьэл а курспубликэм ис хъыджэбзхэр пасэрей Іэщіагъэ дахэм и зэрылъапіэр куэдым къатощэхухэм хуэгъэсэнырщ, гу- хьэлъэ. Аращ унэтІыныгъэ къыдэж зиІэ пщащэхэм

фащэр и кіэм нэс джауэ, зэрызагъэдахэ ціугъэнэхэмабыщіэ гуэри пхухэмылъхьэ- рэ хьэпшып ціыкіуфэкіуну къысщыхъуат, ауэ куэдкІэ хэмрэ езыр-езыру ящІыфу, псынщізу дыщэидэ, уагъэ, хэдыкі ізкъызгурыІуэжащ. Аращ абы пэіэсэ Іэщіагъэхэм дегъэхьэхынырщ. Бзылъхугъэхэм зэрызагъэдахэ цІугъэнэ «Мэшыкъуэ» щІалэгъуалэ зэмылІэужьыгъуэхэр гъузэхуэсым Іэсият къыщихьа щІым къыхэјущіыкіыным грантым и фіыгъэкіэ, щіа- ехьэліа дэтхэнэ зы художестлэгъуалэр дыщэидэм хэгъэ- веннэ дерсри сыхьэтищым гъуэзэным теухуа мастер- щыщІэдзауэ тхум нэблакласс щіэщыгъуэхэр илъэс гъэкіэ екіуэкіащ, дыщэидэм хухахахэми хуэдэу. А зэхуэсхэм пщащэхэм щІэ куэд

Мастер-классхэр къызэзыгъэпэша Іэсият и мурадщ а Іэщіагъэм ирилажьэхэм я къызэщІиубыдэу бжыгъэмрэ абы иІэ щІэупщІэмрэ хигъэхъуэну, пщаналъэм и щэнхабзэм зри-ГЪЭУЖЬЫНУ:

> ́ЩІына́лъэм ис щІалэгъуалэр лъэпкъхэм къакуэд щіауэ дахьэх икіи а ІэпэІэсагъэм республикэм щекІуэкІа исхэр хэгъэгъуэзэныр, зыщрагъзужьыныр ЩХЬЭПЭУ мастер-классхэмрэ зэмылІэужьыгъуэхэмкІэ

мастер-классхэр пщІэншэу къащ в ыхузэзгъэпэщари. Абы адыгэ пщащэхэм къадэкІуэу, гъунэгъу лъэпкъхэм шышхэри яфіэфіу къекіуэлащ. Ар и щыхьэтщ творчествэм лъэпкъ зэхэгъэж зэримы Іэм. Апхуэдэ дерсхэр зыфІэгъэщІэгъуэну къекІуэліа дэтхэнэми ехъуліэныгъэ зыІэригъэхьащ. Псом хуэмыдэу сагъэгушхуащ ныбжьыщІэхэм ябгъэдэлъ Махуэ къэс зэфІэкІым. хъыджэбзхэм щатІагъэ фэилъхьэгъуэхэм тхыпхъэхэр нэхъыбэу къышыгъэсэбэпынымкІи къощхьэпэ мыпхуэдэ дерсхэр. Псом хуэмыдэу ахэр къахуэсэбэпынущ пасэрей ІэщІагъэхэм хуеджэну зи мурадхэм.

Къущхьэ Іэсият ехъулІэныгъэхэр иlэу мызэ-мытlэу республикэ, дунейпсо гъэлъэгъуэныгъэхэм и лэжьыгъэхэр щигъэлъэгъуащ. Апхуэдэщ къалэм, лъэпкъ фащэм я махуэхэм ехьэліауэ ди щІыпІэм щызэхаша гуфІэгъуэ зэІущІэхэмрэ гъэшей-Шэрджэс Республикэм выставкэр.

Къущхьэ Іэсият адэкІи и зэфІэкІхэм еплъыжыну, и зыужьыныгъэхэм

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

Картэм и тхыдэр

Сыт хуэдэ зэманми цІыхухэм дунейр къызэхакіухь. Абы и лъэ нэхъапэкіэ щимыгъэува щіыпіэ къыщыхутэ хъуа шІыпІэр зыхуэлэр. гур дамыгъэ гуэрхэмкіэ къызэрагъэлъэгъуэным и ужь итхэт. Апхуэдэ щіыкіэкіэ къежьащ щіыпіэ къэзыгъэлъагъуэ япэ картэхэр.

ХЬЭЛЭМЭТКЪЭ, археологхэм къагъуэта картэ нэхъ пасэрей дыдэхэм къыщыгъэлъэгъуар вагъуалъэ уэгурщ. Пасэрей цІыхухэр зэрыгъуазэр уафэм зи пІэ

щызымыхъуэж вагъуэхэмкІэт. Франджым, бгъуэнщІагъ гуэрым и блынхэм, археологхэм къыщалъэгъуащ кізіунэ защіэкіз зэхэгъзува тхыпхъз - жэщ уафэгум и зы теплъэ. Абы и ныбжьу шІэныгъэліхэм хуагъэфэщащ илъэс мин 18 - 19 хуэдиз. Испанием щыІэ нэгъуэщІ зы бгъуэнщІагъми къыщагъуэтащ апхуэдэ дамыгъэхэр - ари илъэс мин 14 хъууэ къа-

Пасэрей картэхэм ущрихьэліэрт щіы щхьэфэм и теплъэми: бгыхэм, мэзхэм, псыхэм. ЛъыхъуакІуэхэм апхуэдэ картэ къыщагъуэтащ Чехием, Павловэ къалэм. Илъэс мин 27-рэ - къахутащ и ныбжьри. Испанием мывэ гъэщІэгъуэн къыщагъуэтауэ щытащ. СурэтыщІ гуэрым абдеж трищіыхьат картэрэ щакіуэбзэм епха дамыгъэ гуэрхэмрэ. А зэманым яща картэхэр щыуагъэу жып эну къезэгъыркъым. Абы щыгъуэ дэтхэнэми илъагъур зэре-

гупсысым хуэдэу къигъэлъагъуэрт. Тыркум, Чатал Хююк щІыпІэм деж, нэпкъ гуэрым кІэрыщІыхьа тхыпхъэхэм къыхалъагъукІащ къуажэм и теплъэ. Зэуlуу иувыкlа унэхэр щыплъагъурт, я екіуэліапіэхэр унащхьэхэм къыкъуэмыщу. Абы къикІыр сыт: картэр зэхэзыгъэувам щіыпіэр ищхьэкіэ къыщхьэщыту къызэхиплъыхьащ. Бгым е жыг абрагъуэ гуэрым къеплъых хуэдэт. Пасэрей Египет картографием и щапхъэщ Туриным и музейм щахъумэ папирус картэр. Абы и ныбжьыр илъэс мини 3 мэхъу - Рамзес IV и пащтыхьыгъуэм и зэманщ. Картэм щыболъагъу Нил и къуэкІыпІэ лъэныкъуэмкІэ щиувыкІа бгыхэр. Абдежым дыщэ,

дыжьын къыщІэхыпІэхэр хуэзэрт. Картэм и тхыдэм быдэу хэуващ Вавилон и дунейпсо картэр. Ар ятІагъуэм къыхэщінкіа таблицэт. Абы кънщыгъэлъэгъуащ щІыпІэхэри ІуэрыІуатэхэри. Ипэжыпіэкіэ щыіэ щіыпіэхэр дамыгъэ хъурейкіэ,

щымы эхэр щимэу къэгъэлъэгъуат. Алыджхэм зэхагъэувэрт иджырейхэм нэхъ ещхь картэхэр. Географ Милетский Амаксимандр ди эрэм и пэкіэ илъэс 500-

кІэ узэІэбэкІыжмэ, картэ зэхигъэуват. Ар хъума хъуакъым, ауэ илъэс 50 дэкІыжауэ нэгъуэщІ географ - Милетский Гекатей абы къытрищІыкІыжа картэр щыІэщ, ЩІыкурытых тенджызымрэ тенджыз Фіыціэмрэ я теплъэ щыплъагъуу.

Ди эрэм и пэкіэ III ліэщіыгъуэм пасэрей алыдж шІэныгъэлі Киренский Эратосфен щІыр зэрыхъурейр къигъэлъэгъуат. Уеблэмэ и радиусри мащІэ дыдэкІэ фІэкІа щымыуэу къипщытат: километр 6311-рэ. А Іуэхум нэгъуэщІ зы упщІэ къигъэуващ: щІыр зэрыхъурейр картэм дауэ къызэрыщыбгъэлъагъуэ хъунур? Эратосфен абы папщІэ къигупсысащ меридианхэр.

Пасэрей картэхэр зэхэгъэувэным и тхыдэм хэтщ ди эрэм и пэкlэ II ліэщіыгъуэм псэуа географ Птолимей Клавдие и цІэр. Абы лэжьыгъитІ иІэщ: «Великое математическое построение по астрономии в 13 книгах», «Руководство по географии» (томи 8-уэ зэхэтщ). Иужьрейм картэ 27-рэ щІыгъут, дуней псор къэзыгъэлъагъуэри яхэту. Птолимей и картэр зимыхъуэжу къагъэсэбэпащ иджыри лющыгъуэ 12-кю. Урымыр лъэлъэжа нэужь, Европэм и псэукІэр екІакІуэрт, КъуэкІыпІэм нэхъри зиужьырт. Хьэрыпхэр иригъуазэрт Птоли-

мей и картэ цІэрыІуэм. Уеблэмэ, ар щэныкъуэрэ къыдагъэкіыжат. XVI лІэщІыгъуэм Меркатор Герард дунейпсо атлас къыдигъэкlащ. Картэхэр щызэхуэхьэса къыдэкІыгъуэм «атласкІэ»

еджэ хъуащ. XIX ліэщіыгъуэм щегъэжьауэ картэхэр ныкъусаныгъэншэрэ нэщІыса дыдэу зэхагъэувэу зрагъэсащ.

> «Загадки истории» журналым къитхыжащ.

ЩІалэ цІыкІур унэм щІэкІыну мэшынэ

Ди газетеджэхэр нэхъ пасэуи щыгъуазэ фытщауэ щыташ «Унагъуэ» проектым и лэжьэкіэм. И щіэщыгъуэр имыкіыу, Іуэхущіапіэм кіуэ пэтми ціыху нэхъыбэ зрешаліэ. Сабийм и гъэсэныгъэм адэ-анэхэм къащыхукъуэкі лъэпощхьэпохэм хэкіыпіэ къызэрыхуагъуэтыпхъэм топсэлъыхь психолог Апажэ Валерэ.

«СИ КЪУЭР илъэситху мэхъу. Илъэсит ипэк э пщ ант эм дэт щіалэ ціыкіухэм егъэлеяуэ и жагъуэ къащіащи, абы лъандэрэ джэгуну щІэкІын мэшынэ. Сыт абы и Іэмалыр?» Апхуэдэ упщІэкІэ «Унагъуэм» зыхуэзыгъэза бзылъхугъэм Іэщіагъэліым ирита жэуапыр адэ-анэ псоми зэхахыпхъэу

- Апхуэдэ упщіэ куэдрэ къызат, - жиіащ Апажэ Валерэ. -Мыбы къыбгурымы узу мыхъуну хэтыр зыщ - сабий къэс узэрыбгъэдыхьэнур зыщыщым елъытауэщ, нэгъуэщІу жыпіэмэ, щіалэ ар хьэмэрэ хъыджэбз ціыкіу? Щіалэ цыкіур гъащіэм хуэзущиипхъэр адэрщ е абы и піэ къиувэ адэ къуэш, тренер, адэшхуэ хуэдэхэм, хъыджэбз цІыкІур анэрщ. Мы зи гугъу тщІы Іуэхуми анэракъым щІалэ цІыкІур ныбжьэгъухэм зэрабгъэдэтыну щІыкІэм хуэзыгъэхьэзырын хуейр, лІыгъэ, хахуагъэ хилъхьэу, атІэ адэрщ. Е адэ имыІэмэ, зэрыжытІауэ, лъэпкъым щыщ цІыхухъу гуэрым: адэшхуэ, адэ къуэш, анэ дэлъху е унагъуэм и ныбжьэгъу, тренер, къинэмыщ хъулъхугъэм. Сабийм жеlэн хуейщ дэ псори дызэрышынэр, ауэ дызыщышынэ псоми дебэкъуэфу зедмыгъасэу зэрымыхъунур. А езым и жагъуэ къэзыщіа сабийхэри зэрымыщіалэ е хъыджэбз ціыкіу іейри къыгурыгъэ Іуапхъэщ. Абыхэм уадек Іуэк Іыфу зебгъэсэн хуейуэ аращ. Икіи а «ліы и псалъэр» щіалэ ціыкіум и адэращ зэхезыгъэхын хуейр, и анэракъым.

Адэ-анэ куэдым, псом хуэмыдэу анэхэм, а къалэныр цІыхубзым и пщэ далъхьэ. Ар хъунукъым. Пэжщ, япэм псори ди анэхэм дагъасэу щытащ, абы щыгъуэ гъащІэри гупсысэкіэри, уеблэмэ псэм и щытыкіэри нэгъуэщіт. Иджы сабийхэр куэдкіэ балигъым тщхьэпрыкіащ, ахэр зыкомкіэ дэ нэхърэ нэхъ губзыгъэщ нобэ. Аращи, щалэ цыкіум лыгъэ къыхэзылъхьэн хуейр и адэращ е, къытызогъазэри, абы и піэ иувэ нэгъуэщі ціыхухъурщ. Апхуэдэущ а Іуэхум узэрыбгъэдыхьэнур.

ЧЭРИМ Марианнэ.

Атлетикэ псынщіэмкіэ федерацэхэм я дунейпсо зэгухьэныгъэм илъэсым и спортсмен нэхъыфју къалъытэнымкІэ зэпеуэм хэтхэм я ціэр къриіуащ. Абыхэм ящыщщ Къэбэрлей-Балъкъэрым щалъхуа Ласицкене Ма-

ФИГУ къэдгъэкІыжынпион Ласицкене Марие жанэм

приниграхам щи, лъагэу дэлъеинымкіэ Марие и текіуэныгъэхэм дымрэ дуней псом лъэзыбжанэрэ дунейпсо чем- дунейпсо зэхьэзэхуэ зыб- хъэнэм щыщы а ехъул энышыщхьэуІум и пэм и ехъу- Лъэхъэнэр абы зэхуищІы-

метри 2,05-м. Зэпеуэм и кІзухым хэтыну спортсмен нэхъыфІитхур лъэныкъуищ ІэІэткІэ къыщыхахынущ. Ласицкене щыдэщІыфынущ Атлетикэ псынщІэмкІэ федерацэхэм я зэгухьэныгъэм (World Athletics) и интернет напэкіуэціхэм. Ізіэтыр щэкІуэгъуэм и 6-м иухынущ. ТекІуахэм я цІэр дыгъэгъазэм кърајуэнущ.

Ласицкене Марие и гъэсакІуэ Габрилян Геннадий «Урысейм и гушхуэныгъэ» лъэпкъ спорт саугъэтыр зыхуагъэфэщэнухэм я зэпеуэм хагъэхьащ.

МЭЗКУУ Къанщобий.

ХРЭМРЬРИМ П ШОИХЭМ ВОИЅОЅЬЯЙ ржызрэтхизкіз дышытразракійз

гъуэм и 31-м.

Ростов), (Элиста).

бер (Курдин, 79), Шильни- ран топыр къищтащ. ков, Вершков (Попов, 75), Госинкеев, Щербин (Бирю-

дыку, КІэдыкІуей, Шумахуэ иІащ. Черткоев (Бенедык, 81), топыр

езым и гъуэм, 53 (0:2). Хьэшырым, 76 (0:3).

Дагъуэ къыхуащІащ Смоляковым.

УРЫСЕЙ футболымкІэ и етІуанэ дивизионым и Япэ гупым щекіуэкі зэхьэзэхуэм хыхьэу вэсэмахуэ Волгоград щекіуэкіащ «Рошыкымрэ» я зэlущlэр. ТурувыпІэхэм щыт хэгъэрейтыныгъэр жыджэрагъышхуэ къамыгъэлъагъуэу къыщІадзащ дэтхэнэ зыми и тІасхъэр адрейм зригъэщІэну хущІэкъурт.

екіуэкіыущ ди щіалэхэм ебгъэрыкІуэныгъэ псынщІэ къыщызэрагъэпэщар. Абы хэту топыр къызыІэрыхьа Жангуразовым ар штрафнойм илъадэ Хьэшырым хуигъэжащ. Алан волгограддэсхэм я гъуащхьэхъумэхэм къапекіуэкіри, хуэзанщІэ къыхуэхъуа гъуащхьэтетым пэжыжьэ пліанэпэмкіэ топыр иутіыпщащ. Репиныр абы лъэІэсакъым - 0:1.

ПсынщІзу дигъэкІа то-«Спартак-Налшыпым кым» жыджэрагъ къыхилъхьэн хуея щхьэкІэ, бжыгъэр къызэІуаха нэужь щытыкІэм зэрызихъуэжа щыІэкъым - пэщІэдзэми хуэдэу, зэпэщІэтыныгъэр кіащхъэт, уеблэмэ хэгъэрейхэр ипэкІэ зэрыкІуэтэным хущІэкъурт.

Япэ Іыхьэм хухаха зэманым и ныкъуэр нэблэ-

«Ротор-2» (Волгоград) - гъауэ «Ротор-2»-м контра-«Спартак-Налшык» (Нал- такэ псынщіэ къызэри- лъыкіуэ дакъикъэм контрашык) - 0:3 (0:1). Налшык. гъэпэщащ. Абы хэту топыр такэ псынщ!эк!э налшык-«Зенит» стадион. Жэпуэ- къызы рыхьа хэгъэрей- дэсхэм я гъуэм къыбхэм я гъуащхьэхъумэны- гъэдыхьащ. Михайловым Судьяхэр: Шипков (Бе- къуэ Михайловыр зэкІэлъ- къыхита топыр штрафнойм лореченск), Сафаров (Дон хьэужьу ди гъуащхьэхъу- ихьэ Вебер къы Іэрыхьащ. Тюмидов мищым яІэщІэкІащ. Штра- Иужьрейр лъэщу зэуа тофнойм зэрихьэу ар занщ Гэу пыр Къардэным ерагъыущ «Ротор-2»: Репин, Куша- гъуэм еуащ, арщхьэкІэ угловойм зэригъэкІуар. ров (Болотин, 57), Тарнов, щытыкІэм сакъыу кІэ-Балахонов, Смоляков, Ми- лъыплъ налшыкдэсхэм я икіи зэіушіэр икіэм зэхайлов (Андреев, 75), Ве- гъуащхьэтет Къардэн Им- рынэблэгъам хьэщ эхэм я

ну икіыным куэд къэмынэ- шіалэхэм я къыкіэлъыкіуэ жауэ, «Ротор-2»-м зыкъы- ебгъэрыкІуэныгъэм гъуащ-«Спартак-Налшык»: зыкъуихащ икІи бжыгъэр хьэтетым пэгъунэгъу Хьэ-Къардэн, Ольмезов, Сын- зэхуэдэ ищІыжыну Іэмал шырым топыр къыщы-И., Шумахуэ З., Хьэшыр, зэман кlыхькlэ изэрыхьа Іэмали къыхуигъэнакъым Жангуразов (Торосян, 69), ящыщ зым къыІэрыхьэри, ЗэІущІэм щыщу къэнэ-

шырым, 16 (0:1). Репиным - тыр зылъэмы за топым иригъэк уэк ащ. Абы ди къригъэгъэзащ Шумахуэ Заур.

Зэјущјэм и етјуанэ Іыхьэр Федерацэм ебгъэрыкіуэныгъэм ад- рикіуащ: «Динамо» (Мэгур «Ротор-2»-м и лъэны-

къуэмкіэ ягъэіэпхъуат. тор-2»-мрэ «Спартак-Нал- гъэлэжьащ. Ар хьэлэмэту «Легион-Динамо» (Мэхъэчнир таблицэм и кlэух лым и гъэсэну къытхэт динг» (Павловскэ) - «Дружхэмрэ и кум имыкlыф нал- топым щхьэкlэ еуэри и **номорец**» (Новороссийск) шыкдэсхэмрэ я зэпэщlэ- гъуэм дигъэкlыжащ «Ро- - «**Есэнтlыгу**» (Есэнтlыгу) командэхэм тор-2»-м и гъуащхьэтет Ре- 5:0, «Форте» (Таганрог) пиным - 0:2.

Куэд дэмыкІыу «Спартак-Налшыкым» иджыри зы гъуэр ебгъэрыкІуэныгъэ лъэщ кым» и унэ щригъэкІуэкІы-Епщыкіуханэ дакъикъэр ру къыхэжаныкіащ Черт- абы коевыр, ауэ иджы ар зэуа «ТІуапсы»-р. топыр зымащІэкІэ штангэм блэлъэтащ.

Волгограддэсхэр къыкІэ-

Топитікіэ япэ зэритым тепшэныгъэр игъэужьы-Командэхэр загъэпсэху- хыртэкъым. Апхуэдэу ди Ди штрафнойм Іэрыхьащ икІи Репиным зы волгограддэсхэм абы къригъэгъэзэну - 0:3.

Бэчбо (Къумыкъу, 89), ЛІуп. «Спартак-Налшыкым» и жа зэманыр «Спартак-Нал-Топхэр дагъэкlaщ: Хьэ- гъуэм еуащ. Гъуащхьэте- шыкым» зэрыхуейм хүэдэү щіалэхэм бжыгъэшхуэкіэ текІуэныгъэ къахуихьащ.

ЕпщыкІущанэ хьэшіэхэм я тепщэны- гъуэм и адрей зэіушіэхэм гъэкІэ къыщІидзэжащ. Зы мыпхуэдэ бжыгъэхэр къарейр къыкіэлъыкіуэу джэ- хъэчкъалэ) - «Чайка» (Песчанокопскэ) - 2:2, «Динамо» (Ставрополь) - «Биолог-Ди щалэхэм я текъузэ- Новокубанск» (Прогресс) ныгъэм угловойм къари- - 1:0, СКА (Дон Іус Ростов) иухащ - волгоград футбо- къалэ) - 2:1, «Кубань-Хол-Черткоевым къиутІыпща ба» (Майкъуапэ) - 3:1, «Чер-«**Анжи**» (Мэхъэчкъалэ) - **1:0**.

КъыкІэлъыкІуэ джэгу-«Спартак-Налшыкъызэригъэпэщащ. Аргуэ- нущ. ЩэкІуэгъуэм и 6-м къригъэблэгъэнущ

ЖЫЛАСЭ Замир.

Урысей Федерацэм футболымкіэ и етіуанэ дивизионым и Япэ гупым 2021 - 2022 гъэхэм зэхьэзэхуэр зэрыщекіуэкіыр

	15	12				
3. «Чайка» 4. «Форте» 5. «Анжи» 6. «Черноморец» 7. «Кубань-Холдинг» 8. «Спартак-Налшык» 9. «Мэшыкъуэ-КМВ» 10. «Динамо-Ставрополь» 11. «Биолог-Новокубанск» 12. «Легион-Динамо» 13. «Тіуапсы» 14. «Ротор-2» 15. «Дружба» 16. «Алания-2»	15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 15 1	13 10 10 9 9 7 6 5 5 5 5 5 4 5 4 2 1 1	1 4 3 5 1 3 4 6 4 3 3 5 1 2 5 3 1	1 1 2 1 5 5 5 4 6 7 7 6 8 9 8 11 15	30-8 25-7 32-9 27-11 23-9 25-15 16-15 16-11 25-19 23-20 21-19 15-13 14-21 14-26 10-25 13-45 8-64	40 34 33 32 28 24 22 21 19 18 17 16 4

Ди газетым и къыкіэлъыкіуэ номерыр пщэдей къыдэкіынущ.

Редактор нэхъыщхьэ ЖЫЛАСЭ Заурбэч

Редколлегием хэтхэр:

ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Ширдий Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, ШхьэщэмыщІ Изэ.

газетыр КъБР-м и Парламентымрэ Правительствэмрэ ирагъэтхащ (учредителхэр).

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщІапІэр 360030, Къэбэрдей-Балъкъэр Республи-

Езыгъэтхахэр «Адыгэ псалъэ»

кэ, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

ТЕЛЕФОНХЭР: редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм - 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-22-82; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ льэпкь ІуэхухэмкІэ - 42-22-86; къуажэ гьащІэмрэ экономикэмкІэ-42-57-59; щэнхабзэмкІэ-42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щІэныгъэмкІэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-60-53, 42-22-89; зэдзэкIакIуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-60-27; ЭВМ-м и операторхэм - 42-22-84; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм - 42-75-78,

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаІэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкІэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту

щыткъым. Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщ Іэныгъэхэмк Іэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щІыналъэ ІуэхущІапІэм ПИ №ТУ07-00117-м щІэту ятхащ

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокІ «Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ. 357600, Ставрополь край, ЕсэнтІыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Мы къыдэкІыгъуэм елэжьахэщ: жэуап зыхь секретарь Къаншокъуэ Эллэ, корректорхэу Щоджэн Иннэ (1, 2-нэ нап.), Щоджэн Заирэ (3, 4-нэ нап.). КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящІащ Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ, сурэтхэм елэжьар Бицу Жаннэщ.

Номерыр «Адыгэ псалъэм» и компьютер ІэнатІэм шагъэхьэзыраш.

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Индексыр П 5894 •Тираж 1.849 •Заказ №2450